

کد گزارش: ۹۷-۳۷

پیامدهای خطرناک منطقه‌ای توافق هسته‌ای ایران

بنیاد هریتیج

نویسنده:

جیمز فلیپس

ترجمه شده در

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

۱۳۹۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کد گزارش: ۹۷-۳۷

عنوان گزارش: پیامدهای خطرناک منطقه‌ای توافق هسته‌ای ایران

The Dangerous Regional Implications of the Iran Nuclear Agreement

نویسنده: جیمز فلیپس

James Phillip

ناشر: بنیاد هریتیج

The Heritage Foundation

تاریخ انتشار: ۹ مه ۲۰۱۶

ترجمه: محسن محمودی، جواد عرب یارمحمدی

ناظران: ابوالفضل غیاثوند، ابوالقاسم اسکندری

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

مهر ماه ۱۳۹۷

کلیه حقوق این اثر متعلق به مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری است.
هر گونه بازنشر این گزارش بدون اجازه کتبی مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری ممنوع است.

فهرست مطالب

۱.....	ضرورت ترجمه گزارش‌های راهبردی.....
۲.....	چکیده.....
۳.....	مقدمه.....
۳.....	نقاط ضعف برجام.....
۵.....	مخاطرات عدم اشاعه.....
۶.....	تضعیف سایر قطعنامه‌های سازمان ملل.....
۷.....	لغو تحریم‌ها در چارچوب برجام و افزایش قدرت و نفوذ ایران.....
۸.....	مداخله ایران در سوریه.....
۸.....	تهدیدات فراروی اسرائیل.....
۹.....	تهدیدات فراروی دشمنان عرب ایران.....
۱۰.....	لغو تحریم‌ها راه را برای ارتقای همکاری استراتژیک ایران با چین و روسیه را فراهم نمود.....
۱۲.....	تحریمات پی‌درپی ایران.....
۱۲.....	تهدیدات سایبری ایران.....
۱۳.....	سیاست معیوب اوباما در قبال ایران.....
۱۵.....	اوباما ایران را به‌عنوان متحدی علیه داعش می‌دید.....
۱۷.....	پاسخ‌های ناکافی به تحریمات ایران.....
۱۷.....	آزمایش‌های موشکی.....
۱۷.....	دستگیری و تحقیر ملوانان آمریکایی.....
۱۸.....	لغو شرایط چشم‌پوشی از ویزا.....
۱۹.....	تضعیف تحریم‌های بانکی.....
۱۹.....	اوباما توافق هسته‌ای را به‌منزله عمل دگرگونی می‌بیند نه به‌عنوان یک معامله متقابل.....
۲۰.....	آمریکا به سیاست جدیدی در قبال ایران نیاز دارد.....
۲۵.....	میراثی خطرناک.....

ضرورت ترجمه گزارش‌های راهبردی

نوشتارها به افکار جهت و افکار به جهان شکل می‌دهند. جهان امروز نیز دربرگیرنده هزاران اندیشکده، مؤسسه مطالعات راهبردی و اتاق‌های فکری است که کارشناسان و تحلیل‌گران راهبردی را در خود گرد آورده‌اند و با انتشار گزارش‌های راهبردی بر افکار سیاستمداران، بخش خصوصی، رسانه‌ها و جوامع تأثیر می‌گذارند. نزدیک به هفت هزار اندیشکده در جهان وجود دارد که مجموعه گسترده‌ای از دانش راهبردی درباره موضوعات مختلفی از محیط‌زیست تا اقتصاد، روابط بین‌الملل، و مسائل نظامی و امنیتی را منتشر می‌کنند. این مؤسسات هم‌چنین می‌کوشند تا برآوردهای خود از آینده را نیز ارائه کنند و آینده‌پژوهی یکی از مهم‌ترین اقدامات آن‌هاست.

آگاهی یافتن از موضوعات مدنظر اندیشکده‌ها و مؤسسات مطالعات راهبردی در جهان یکی از ضرورت‌های تفکر راهبردی در ایران است. تحلیل‌گران و استراتژیست‌های ایرانی برای ارائه تحلیل‌هایی که متضمن تأمین منافع ملی باشد به شناخت گزارش‌های اندیشکده‌های خارجی نیازمند هستند. این‌گونه گزارش‌ها هم‌چنین به لحاظ روش‌شناختی نیز گاه حائز اهمیت هستند. پوشیده نیست که هنوز روش‌شناسی پژوهش‌های راهبردی و حتی گاه شیوه نگارش گزارش‌های راهبردی مؤثر نیز در میان بسیاری از اندیشکده‌های ایرانی کاستی‌هایی دارد.

مرکز بررسی‌های استراتژیک با هدف توجه دادن کارشناسان و تحلیل‌گران کشور، و هم‌چنین جهت اطلاع‌یابی مدیرانی که در معرض مسائل و تصمیم‌گیری‌های راهبردی هستند، نسبت به ترجمه و بنا به مورد انتشار محدود یا عمومی مجموعه‌ای از متون راهبردی اقدام می‌کند. مرکز بررسی‌های استراتژیک اگرچه پیشگفتارهای کوتاهی را به ابتدای این گزارش‌ها می‌افزاید و تلاش دارد تا قرائت تحلیل‌گران این مرکز از هر گزارش را ارائه نماید، اما مندرجات این گزارش‌ها الزاماً بیانگر دیدگاه‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک نیستند. امید است این اقدام به تعمیق تفکر راهبردی کمک نماید. مرکز بررسی‌های استراتژیک از هرگونه نقد و نظر و هم‌چنین دریافت نظرات مخاطبان این مجموعه درباره مندرجات گزارش‌ها استقبال می‌کند. کارشناسان و تحلیل‌گران هم‌چنین می‌توانند متون راهبردی را که ترجمه و ارائه آن‌ها به جامعه کارشناسان و تحلیل‌گران راهبردی کشور مناسب است به این مرکز پیشنهاد کنند.

حسام‌الدین آشنا

رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک

چکیده

کاخ سفید در دوران اوباما با نظام ستیزه‌جوی ایران با ملاطفت رفتار می‌کرد. حالا این خطر روبه‌رشد وجود دارد که چنین انفعال خوش‌خیالانه‌ای موجب القای وضعی شود که تندروهای ایرانی را بیشتر دلگرم کند، منافع ملی درازمدت ایالات متحده را تضعیف نماید و موجبات دلسردی متحدان آمریکا در این منطقه را فراهم کند که مورد تهدید نظام روزبه‌روز سلطه‌جوتر ایران هستند. به نظر می‌رسد که در جریان این جلب محبت ایران، کاخ سفید متحدان سنتی عرب خود را رها کرده باشد، آنهم بدون ایجاد یک معماری امنیتی معتبر در منطقه که ایران را مهار کند و سر جای خود بنشانند. دولت ترامپ باید این میراث خطرناک خاورمیانه را که از دولت قبل به ارث برده است، سر و سامان بدهد. در این بین، کنگره می‌تواند نقش مهمی در متقاعد کردن متحدان تهران و واشنگتن ایفا کند که ایران نمی‌تواند بر منطقه مسلط شود. ایالات متحده باید هزینه‌های سیاست‌های خصمانه را برای ایران روشن و شفاف کند.

نکات کلیدی

- ✓ دولت اوباما، با هراس از به خطر افتادن توافقی که آن را میراث دولت خود می‌نامید، با ملاطفت با نظام ستیزه‌جوی ایران رفتار می‌نمود.
- ✓ توافق هسته‌ای تحریم‌های ایران را برجید، اما زیرساخت‌های هسته‌ای ایران را نه. لزومی به برجیدن هیچ یک از تأسیسات غیرقانونی که ایران به صورت مخفیانه ساخته بود نیز وجود نداشت. تهران مجاز به ادامه استفاده از دو تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم و یک رآکتور آب سنگین شد، صرفاً با انجام اصلاحاتی که محصول پلوتونیوم آن را کاهش می‌دهد.
- ✓ دولت اوباما، هیچ‌گاه تمایلی به تغییر تعاملات مخاطره‌آمیز خود با تهران نداشت، و علی‌رغم سابقه طولانی ایران در نقض قوانین بین‌المللی و حمایت از تروریسم جهانی، با آن به‌عنوان یک دولت تابع قانون رفتار می‌کرد.
- ✓ دولت ترامپ مجبور است که میراث شوم اوباما در خاورمیانه را تعدیل کند. کنگره نیز می‌تواند نقش مهمی در حفاظت از منافع آمریکا از طریق جلسات نظارتی و قانونی داشته باشد که ایران را نسبت به مسائلی چون هسته‌ای، تروریسم، موشک‌های بالستیک و حقوق بشر پاسخگو کند.

مقدمه

ایران دستاوردهای خود در جبهه‌های مختلف را که حاصل توافق ژوئیه ۲۰۱۵ با کشورهای ۵+۱ است (پنج عضو دائم شورای امنیت به همراه آلمان) تحکیم بخشیده است. برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) که موضوع هسته‌ای ایران را حل و فصل نمود نیز موجب تقویت دیکتاتوری دینی ایران در حوزه‌های اقتصادی، تجاری، سیاسی، دیپلماتیک، نظامی و ژئوپلیتیک شده است. این امر، سنگینی کفه ترازوی تعادل منطقه‌ای به سمت ایران را تسهیل کرده است. برخلاف آنچه که دولت اوباما ادعا می‌کرد، برجام به جای تعدیل رفتار ایران موجب تقویت و تشویق نیروهای تندرو نظام شد که پیوسته در تدارک اقدامات تحریک‌آمیزی هستند که ایالات متحده و متحدانش را تهدید می‌کند.

کاخ سفید در دوران اوباما، با هراس از به خطر افتادن توافقی که آن را میراث آن دولت می‌نامید، با ملاحظت با نظام ستیزه‌جوی ایران رفتار می‌نمود. دولت اوباما با تردید و اکراه به برخی از تحریکات، تهدیدات و چالش‌های ایران واکنش نشان داد. حالا این خطر روبه‌رشد وجود دارد که چنین انفعال خوش‌خیالانه‌ای موجب القای ضعفی شود که تندروهای ایرانی را بیشتر دلگرم کند، منافع ملی درازمدت ایالات متحده را تضعیف نماید و موجبات دلسردی متحدان آمریکا در این منطقه را فراهم کند که مورد تهدید نظام روزبه‌روز سلطه‌جوتر ایران هستند.

دولت اوباما تا روزهای پایانی خود، تعامل بی‌قید و شرطِ پرمخاطره خود با نظام خودکامه ایران را تغییر نداد، که هرچند با آن به‌عنوان دولتی مطیع قانون رفتار می‌کرد، اما سابقه‌ای طولانی در نقض قوانین بین‌المللی، حمایت از تروریسم و صدور انقلاب و تشیع افراطی دارد. دولت ترامپ مجبور است که از عواقب زیان‌بار توافق هسته‌ای ایران بکاهد و میراث شوم اوباما در خاورمیانه را تعدیل کند. کنگره نیز می‌تواند نقش مهمی در حفاظت از منافع آمریکا از طریق جلسات نظارتی و قانونی داشته باشد که ایران را نسبت به مسائلی چون هسته‌ای، تروریسم، موشک‌های بالستیک و حقوق بشر پاسخگو کند.

نقاط ضعف برجام

توافق ۵+۱ با ایران در برچیده شدن تحریم‌های ایران بسیار بهتر عمل کرد تا انهدام زیرساخت‌های هسته‌ای ایران. در واقع، هیچ کدام از تأسیسات غیرقانونی که ایران به‌طور مخفیانه ساخته بود، برچیده نشدند. تهران همچنان مجاز است که از تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم در نطنز و فردو بهره‌برداری کند، هرچند که باید این مراکز حداقل به‌طور موقت به‌عنوان سایت‌های تحقیقاتی مورد استفاده قرار بگیرند. حفظ راکتور آب سنگین اراک نیز، اگرچه با تغییراتی که محصول پلوتونیوم آن را کاهش می‌دهد، مسیر دیگری برای تسلیحات هسته‌ای گشوده است. همه این تأسیسات، که به صورت مخفیانه ساخته شده بودند و هرگونه عملیات ساخت و سازی در آنها براساس چندین قطعنامه شورای امنیت ممنوع گردیده بود، به‌واسطه این توافق قانونی شدند.

تهران نه‌تنها در چارچوب برجام تمامی تأسیسات غیرقانونی خود را نگه می‌دارد، بلکه سانتریفیوژهایی که برای غنی‌سازی اورانیوم استفاده می‌کرد را صرفاً انبار -و نه نابود- می‌کند. این بدان معنا است که وقتی محدودیت تعداد سانتریفیوژها و سطوح غنی‌سازی اورانیوم در ۱۰ تا ۱۵ سال آینده منقضی شود، ایران می‌تواند فعالیت‌های غنی‌سازی خود را گسترش دهد و به سرعت زمان‌بندی گریز هسته‌ای^۱ را کاهش دهد. اگر در آینده ایران تصمیم بگیرد که در توافق دبه کند، می‌تواند به سرعت به همه

1. nuclear breakout timeline

زمان‌بندی گریز هسته‌ای، مدت زمانی که طول می‌کشد یک کشور مواد غنی‌شده کافی برای یک سلاح داشته باشد. (م)

تعهدات خود پشت کند. با وجود این، تحریم‌های ایران، به‌ویژه تحریم‌های سازمان ملل، بلافاصله بازمی‌گردند، بلکه زمان زیادی برای اعمال مجدد و تأثیرگذاری آنها لازم است – اگر بتوان دوباره آنها را اعمال کرد. اگر روسیه و چین مخالفت کنند، بالطبع بازگشت تحریم‌ها با تأخیر بیشتری همراه خواهد بود – طولانی‌تر از آنچه تحریم‌ها بتوانند اثرگذاری داشته باشند یا حتی تحریم‌های سازمان ملل را کلاً از ریل خارج کنند.

دولت اوپاما، چندان به سابقه طولانی ایران در نقض توافقنامه‌های هسته‌ای پیشین خود بها نداده است.^۲ اما، همسایگان ایران نمی‌توانند بیشتر از این برای تقلب اتمی ایران هزینه بدهند. کاخ سفید در آن زمان، بر روی برجام تمرکز کرده بود تا مدت زمان برآورد شده برای گریز هسته‌ای ایران از طریق انباشت مواد شکافت‌پذیر جهت دستیابی به سلاح هسته‌ای را طولانی‌تر کند. اما خطر واقعی در گریز نیست، بلکه در «پنهان‌کاری» است، یعنی استفاده از تأسیسات مخفی و زیرزمینی مانند اماکنی که تهران به دفعات برخلاف تعهدات خود در مورد عدم گسترش تسلیحات هسته‌ای برپا نموده است.

اوپاما اصرار می‌ورزید که «اگر ایران فریب‌کاری کند، جهان متوجه آن خواهد شد».^۳ اما پرسش حقیقی این است که چه مدت طول خواهد کشید تا ایران مرتکب فریب‌کاری شود؟ جهان پس از آنکه این فریب‌کاری را کشف کند، چه خواهد کرد؟ دولت اوپاما در سال ۲۰۱۳ با بوق و کرنا توافق امحای کلیه تسلیحات شیمیایی را به رژیم اسد تحمیل کرد. با این حال، دولت سوریه کماکان از گاز کلر برعلیه مردم خود استفاده می‌کند و ترس چندانی از پیامدهای آن ندارد. واشنگتن در آن زمان تلاش نمود تا با تأکید بر نقش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در بازرسی‌ها، از نگرانی‌های خود در زمینه تأیید پیروی ایران از توافق بکاهد. اما آژانس تنها به تأسیسات هسته‌ای اعلامی ایران دسترسی کامل و مستقیم دارد و به‌طور کامل از برنامه هسته‌ای مخفی ایران که در سال ۲۰۰۲ توسط یک گروه مخالف نظام ایران افشا شد، به دور بوده است.

دولت اوپاما قول داد که این توافق شفافیت بیشتر برنامه هسته‌ای را به ارمغان بیاورد، اما حتی بسیاری از طرفداران این توافق نیز شگفت‌زده شدند وقتی پی بردند آژانس به‌طور مخفیانه با ایران توافق نموده که تهران اجازه دارد از کارکنان خود برای انجام بازرسی از پایگاه نظامی پارچین استفاده کند، که مدت‌های مدید مشکوک به انجام فعالیت‌هایی در زمینه ساخت تسلیحات هسته‌ای بوده است.^۴ آژانس همچنین گزارش‌های عمومی خود که درباره جزئیات مهمی چون حجم ذخایر اورانیوم ایران و رشد آن بود را در راستای تلافی آن با تعهدات نظارتی متوقف کرده است، زیرا قطعنامه‌های شورای امنیت که متولی گزارش‌های عمومی دقیق بود، متوقف شده است. مشکل عمده دیگر این است که ایران قبل از اجرای توافقنامه، نیازی به پذیرش ابعاد نظامی برنامه هسته‌ای خود نداشت. عدم آشکارسازی کامل در این زمینه بدان معنا است که قرارداد یک خط مینا برای برنامه هسته‌ای ایران که بتواند به‌عنوان مبنایی قابل اعتماد برای برآورد اینکه چقدر طول می‌کشد ایران به مرحله گریز هسته‌ای برسد، دشوار است. علاوه بر این، اگر ایران به نقض گذشته تعهدات هسته‌ای خود اذعان نکند، چگونه می‌توان به تعهدات جدیدی رسید؟

2. James Phillips, "Iran's Nuclear Program: What Is Known and Unknown," Heritage Foundation Backgrounder No. 2393, March 26, 2010, <http://www.heritage.org/research/reports/2010/03/iran-s-nuclear-program-what-is-known-and-unknown>.

3. News release, "Statement by the President on the Framework to Prevent Iran from Obtaining a Nuclear Weapon," The White House, April 2, 2015, <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/04/02/statement-president-framework-prevent-iran-obtaining-nuclear-weapon> (accessed April 26, 2016).

4. James Phillips, "Secret Side Deal Reveals Disturbing Flaw in Iran Nuclear Agreement," The Daily Signal, August 23, 2015, <http://dailysignal.com/2015/08/23/secret-side-deal-reveals-disturbing-flaw-in-iran-nuclear-agreement/>.

مخاطرات عدم اشاعه

در بیش از پنج دهه گذشته، ایالات متحده با گسترش فن‌آوری‌های حساس هسته‌ای مانند غنی‌سازی اورانیوم، حتی برای متحدان خود مخالف است. اما ایران در چارچوب برجام معامله‌ای برای غنی‌سازی اورانیوم انجام داد که بسیار بهتر از معامله متحدان آمریکا همچون امارات متحده، کره جنوبی و تایوان در گذشته بود. در واقع، دولت اوباما شرایط بهتری برای غنی‌سازی اورانیوم در اختیار نظام کنونی حاکم بر ایران قرار داد تا آنچه که دولت فورد به شاه، متحد نزدیک آمریکا پیش از انقلاب ۱۹۷۹، قول داده بود.

واشنگتن با استثنا قائل شدن برای تهران، موانع دیرپای عدم اشاعه را تضعیف نمود و سایر کشورها را تشویق کرد تا در پی امتیازات غنی‌سازی مشابهی با ایران برآیند. دولت امارات متحده عربی که ساخت تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم در چارچوب توافقی هسته‌ای با واشنگتن در سال ۲۰۰۹ را تکذیب کرده بود، ظاهراً دیگر هیچ علاقه‌ای به چنین موافقت‌نامه‌ای ندارد. برمبنای گزارش‌ها، سفیر امارات متحده در واشنگتن به اد رویس^۵، نماینده جمهوری خواه کالیفرنیا و رئیس کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان، گفته است که «بدترین دشمن شما این حق برای غنی‌سازی را به دست آورده است. درست است که الان غنی‌سازی به شکلی است که دوستان شما می‌خواهند، ما نیز همین را می‌خواهیم، و البته ما تنها کشور در این زمینه نیستیم»^۶. کشورهای بیمناک در خاورمیانه در تلاش‌اند تا خود را در برابر ایران هسته‌ای، از طریق پیگیری برنامه هسته‌ای خودشان بیمه کنند. این مسأله می‌تواند آغازگر موجی از تکثیر تسلیحات هسته‌ای از جانب دولت‌های مورد تهدید همچون عربستان سعودی، مصر، ترکیه و امارات متحده عربی شود. مقامات عربستان در حال حاضر از برنامه‌ای برای ساخت ۱۶ نیروگاه هسته‌ای تا سال ۲۰۴۰ خبر می‌دهند. دولت عربستان توافق‌نامه‌هایی را با روس‌اتم، شرکت دولتی روسیه که در زمینه انرژی هسته‌ای فعالیت می‌کند، در ژوئن ۲۰۱۵ و با چین در ژانویه ۲۰۱۶ امضا نموده است که به طرز قابل توجهی برنامه هسته‌ای سعودی‌ها را گسترش می‌دهد.^۷ مصر در نوامبر ۲۰۱۵ موافقت‌نامه‌ای را با روسیه برای ساخت ۴ راکتور هسته‌ای امضا کرد.^۸ اگرچه این نمونه‌ها در چارچوب برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز قرار دارند، اما می‌توانند به عنوان پوششی برای مخفی کردن حرکت به سوی ساخت تسلیحات هسته‌ای نقش‌آفرینی کنند، همان کاری را که ایران انجام می‌دهد. یک افسر بازنشسته ارتش عربستان سعودی که به عنوان تحلیل‌گر مسائل امنیتی در ریاض کار می‌کند، این‌گونه تفکر غالب سعودی‌ها را تشریح کرد: «اگر ایران اعلام کند که به سلاح هسته‌ای دست یافته است، ما نمی‌توانیم ۳۰ سال صبر کنیم تا به آن برسیم، باید بتوانیم در عرض یک هفته ما هم دستیابی به سلاح هسته‌ای را اعلام کنیم»^۹.

5. Ed Royce

6. "After Iran Nuke Deal, Another Country Shows New Interest in Uranium," CBS News, October 16, 2015, <http://www.cbsnews.com/news/united-arab-emirates-us-enriching-uranium-iran-nuclear-deal/> (accessed April 26, 2016).

7. Christopher M. Blanchard, "Saudi Arabia: Background and U.S. Relations," Congressional Research Service, April 22, 2016, p. 20, <https://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33533.pdf> (accessed April 26, 2016).

8. Sigurd Neubauer and Yoel Guzansky, "A Nuclear Nile," Foreign Affairs, December 8, 2015, <https://www.foreignaffairs.com/articles/egypt/2015-12-08/nuclear-nile> (accessed April 26, 2016).

9. Yaroslav Trofimov, "Saudi Arabia Considers Nuclear Weapons to Offset Iran," The Wall Street Journal, May 7, 2015, <http://www.wsj.com/articles/saudi-arabia-considers-nuclear-weapons-to-offset-iran-1430999409> (accessed April 26, 2016).

ظهور رقابت هسته‌ای چندقطبی، عنصر جدیدی از بی‌ثباتی به وجود می‌آورد، زیرا عدم برخورداری از توان حملهٔ دوم^{۱۰} به صورت پایدار، قدرت‌های هسته‌ای جدید را تشویق می‌کند تا نیروهای هسته‌ای خود را همیشه آمادهٔ شلیک نگه دارند. در نتیجه، خاورمیانهٔ اکنون بی‌ثبات، احتمالاً بی‌ثبات‌تر خواهد شد و منافع ملی ایالات متحده را تهدید خواهد کرد.

تضعیف سایر قطعنامه‌های سازمان ملل

خطرات موجود در برجام با دست کشیدن لحظهٔ آخری دولت اوباما از تحریم تسلیحاتی ایران، که اگر به توافق پایبند بماند به تدریج این تحریم‌ها نیز لغو می‌شود، آمیخته شده است. این امتیاز به تهران اجازه می‌دهد که تسلیحات متعارف خود را از طریق واردات از تأمین‌کنندگان خارجی ارتقا دهد و به راحتی آن را در اختیار متحدان خارجی و نیروهای وابسته‌اش قرار دهد.

توافق ۵+۱ همچنین محدودیت‌های شورای امنیت بر آزمایش موشک‌های بالستیک ایران را که قادر به حمل کلاهک هسته‌ای هستند، تضعیف نموده است. علی‌رغم این استدلال ایران را که موشک‌های بالستیک موضوع جداگانه‌ای است که نباید در مذاکرات هسته‌ای دخیل باشد، این موضوع شدیداً به تضعیف محدودیت‌های اعمال شده بر توسعهٔ موشک‌های بالستیک مسلح به کلاهک هسته‌ای انجامیده است. دولت اوباما لحن ملایمی در قبال آزمایش موشک‌های بالستیک در پیش گرفت که عمدتاً ناشی از اصرار چین و روسیه بود.^{۱۱} قطعنامهٔ جدید شورای امنیت یعنی ۲۲۳۱، ایران را مورد بخشودگی قرار داده است.

اوباما پس از آزمایش موشک‌های بالستیک از سوی تهران، گلایه کرد که ایران «روح توافق» را نقض کرده است. او در اجلاس امنیت هسته‌ای در ۱ آوریل ۲۰۱۶ عنوان داشت که «ایران تاکنون متن توافق را رعایت کرده است، اما روح توافق، مستلزم این است که ایران به جامعه جهانی و شرکت‌ها سیگنال‌هایی بفرستد مبنی بر اینکه اقدام به انجام طیفی از فعالیت‌های تحریک‌آمیزی که شرکت‌ها را هراسان می‌کند، نخواهد کرد».^{۱۲}

سرخوردگی اوباما، تصور غلط خطرناکی را در مورد ماهیت نظام اسلام‌گرای تمامیت‌خواه در تهران و ساده‌لوحی مبهورت‌کننده در مورد چگونگی تفسیر و عمل به «روح» این توافق آشکار می‌کند. این توافق ایران را از سقف امتیازات برخوردار کرد و فراتر از آن ایران هیچ توانی نیز نپرداخت. در این اثنا، رهبران ایران در تلاشی منظم برای افزایش امتیازات خود از ایالات متحده به دنبال مذاکرهٔ مجدد پیرامون تحقق برجام هستند.

10. second-strike capability

این استراتژی نظامی بر این نکته تکیه می‌کند که اگر حمله‌ی اول از جانب کشور الف صورت بگیرد آیا کشور ب قدرت حملهٔ متقابل یا به اصطلاح «توان حمله دوم» را دارا است. (م)

11. Louis Charbonneau and Michelle Nichols, "Iran Seen Escaping U.N. Sanctions over Missiles Due to Ambiguous Resolution," Reuters, March 17, 2016, <http://www.reuters.com/article/us-iran-missiles-un-idUSKCN·WJ2XY> (accessed April 26, 2016).

12. "Obama Says U.S. Will Address Some Iranian Concerns Over Sanctions," Radio Free Europe, April 2, 2016, <http://www.rferl.org/content/obama-says-will-address-some-iranian-concerns-us-sanctions-nuclear-deal/27649729.html> (accessed April 26, 2016).

لغو تحریم‌ها در چارچوب برجام و افزایش قدرت و نفوذ ایران

درحالی که برجام قطعاً از ایران هسته‌ای جلوگیری نمی‌کند، در عین حال تهران را قادر می‌سازد که تقریباً ۱۰۰ میلیارد دلار از دارایی‌های بلوکه شده خود را آزاد کند که اقتصاد این کشور را تقویت می‌کند و همچنین موقعیت استراتژیک و قابلیت‌های نظامی و حمایت از نیروهای هم‌پیمانانش در منطقه و گروه‌های تروریستی را ارتقا دهد. ایران، چهارمین ذخایر نفت جهان و بزرگ‌ترین ذخایر گاز طبیعی جهان را داراست، ولی بخش اعظم این ظرفیت به دلیل تحریم‌ها متوقف مانده است. تولید نفت ایران در سال ۲۰۱۵ به میانگین ۲/۸ میلیون بشکه در روز رسید و در سال ۲۰۱۶ این میزان بالغ بر ۳/۱ میلیون بشکه بود. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که در سال ۲۰۱۷ این میزان به بیش از ۳/۶ میلیون بشکه در روز می‌رسد.^{۱۳} شرکت ملی نفت ایران در ۱۶ ژانویه ۲۰۱۵، روز لغو تحریم‌ها، اعلام نمود که به زودی تولید نفت را نیم میلیون بشکه در روز افزایش می‌دهد و تا سال آینده این افزایش را به یک میلیون بشکه می‌رساند. اگرچه این اهداف ممکن است که به دلیل مشکلات زیربنایی، شیوه‌های ضعیف ساخت و نگهداری میدان‌های نفتی و محدودیت‌های فنی بلندپروازانه به نظر برسد، اما تهران مجبور است که درآمدهای خود از صادران نفت را افزایش دهد.

بانک جهانی برآورد کرده است که لغو تحریم‌ها، تولید ناخالص داخلی ایران را ۵/۱ درصد در سال ۲۰۱۶/۲۰۱۷ (سال جدید ایران از ماه مارس شروع می‌شود) و ۵/۵ درصد در سال ۲۰۱۷/۲۰۱۸ افزایش داده است. این نرخ، بالاترین درصد رشد تولید ناخالص داخلی پس از سال ۲۰۱۰/۲۰۱۱ که ۵/۹ بود، به حساب می‌آید.^{۱۴}

چنین تحول اقتصادی به تهران امکان می‌دهد که کفه موازنه منطقه‌ای را به نفع خود سنگین‌تر کند. ایران در حال حاضر به‌عنوان بزرگ‌ترین رقیب اعراب تضعیف شده و دچار اختلاف و چنددستگی سر برآورده است. عراق و سوریه به واسطه شورش‌های گسترده بی‌ثبات شده‌اند و ممکن است هرگز نتوانند به‌طور کامل این معضل را پشت سر بگذارند. مصر به دلیل مشکلات داخلی، عدم توازن اقتصادی و شورش‌های اسلام‌گرایان افراطی در شبه‌جزیره سینا، که خطر گسترش آن به شهرهای دیگر این کشور در امتداد رود نیل وجود دارد، وضعیت ملتهب و پریشانی دارد. اردن غرق در سیل آوارگان سوری است و از سوی گروه‌های اسلام‌گرای افراطی سوریه در معرض تهدید قرار دارد.

عربستان سعودی و سایر کشورهای حوزه خلیج فارس به علت کاهش قیمت جهانی نفت با مشکلات اقتصادی دست به گریبانند و به دلیل وابستگی نسبی بیشتر آنها به درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز، بیش از ایران تحت‌تأثیر این مسأله قرار گرفته‌اند. اعراب خلیج فارس به شدت نگران نفوذ فزاینده ایران در عراق، سوریه، لبنان و یمن هستند. آنها از گسترش زرادخانه موشکی ایران که اکنون در خاورمیانه بزرگترین است، از تحریکات دریایی در خلیج فارس، مداخله نظامی برای حمایت از رژیم اسد در سوریه و حمایت از انقلابیون شیعه اسلام‌گرا در یمن و بحرین، بیمناک هستند.

13. Anthony H. Cordesman, "The Strategic Impact of Iran's Rising Petroleum Exports After Sanctions," Center for Strategic and International Studies, February 15, 2016, p. 3, http://csis.org/files/publication/160215_Iranian%20Petroleum_after_JCPOA.pdf (accessed April 26, 2016).

14. The World Bank, "Economic Implications of Lifting Sanctions on Iran," MENA Quarterly Economic Brief No. 5, July 2015, p. 12, <http://documents.worldbank.org/curated/en/2015/08/24824578/economic-implications-lifting-sanctions-iran> (accessed April 26, 2016).

مداخله ایران در سوریه

نقش فزاینده ایران در حمایت از رژیم اسد، تا اندازه‌ای به واسطه مداخله نظامی روسیه و به‌راه انداختن کارزاری هوایی بر علیه دشمنان اسد در سپتامبر ۲۰۱۵ تحت‌شعاع قرار گرفت. اما سپاه پاسداران و گروه‌های هم‌پیمانش نقش اصلی را در هدایت عملیات‌های زمینی دارند و تاکنون قلمرو وسیعی را از گروه‌های شورشی بازپس گرفته‌اند. تا اکتبر ۲۰۱۵، ایران حدود ۷ هزار نیرو از سپاه پاسداران و نیروهای شبه‌نظامی را به همراه ۲۰ هزار نفر جنگجوی خارجی از شبه‌نظامیان شیعه طرفدار ایران از لبنان، عراق، افغانستان و پاکستان را در سوریه مستقر نموده است.^{۱۵}

بخش اعظمی از تشدید دخالت نظامی ایران، که بدون شک تعادل قدرت را در سوریه به نفع اسد تغییر داد، از هنگام توافق ۵+۱ در ژوئیه ۲۰۱۵ صورت گرفته است. دولت اوباما تلاش نمود تا اختلاف بر سر مداخله ایران را با این ادعا که این کشور نیروهای نظامی خود را از سوریه بیرون کشیده است، به حداقل برساند. جان کری، وزیر وقت امور خارجه، در فوریه ۲۰۱۵ به کنگره گفت که «سپاه پاسداران واقعاً نیروهای خود را از سوریه بیرون کشیده است».^{۱۶} اما به نظر می‌رسد که این بیرون کشیدن به همان اندازه بیرون کشیدن روسیه، محدود و فریبکارانه است. اگرچه سپاه پاسداران برخی از واحدهای خود را از سوریه خارج کرده است، که اغلب اوقات به‌صورت چرخشی صورت می‌گیرد، اما در اواسط مارس نیروهای ویژه‌ای از ارتش ایران در آنجا مستقر شده‌اند. ارتش ایران که برای دستیابی به منابع با سپاه رقابت می‌کند، حالا برای نخستین بار است که در سوریه دچار تلفات می‌شود.^{۱۷}

تا اکتبر ۲۰۱۵، ایران حدود ۷ هزار نیرو از سپاه پاسداران و نیروهای شبه‌نظامی را به همراه ۲۰ هزار نفر جنگجوی خارجی از شبه‌نظامیان شیعه طرفدار ایران از لبنان، عراق، افغانستان و پاکستان در سوریه مستقر نموده بود.

تهدیدات فراروی اسرائیل

ایران همچنین اقدامات خصمانه خود را بر علیه اسرائیل تشدید کرده است. بنیاد شهید [شعبه فلسطین] که در سال ۱۹۹۲ توسط رژیم ایران تأسیس شده است، مبلغ ۷ هزار دلار به خانواده هر «شهید» فلسطینی که در تلاش برای کشتن اسرائیلی‌ها به قتل

15. Sam Dagher and Asa Fitch, "Iran Expands Role in Syria in Conjunction with Russia's Airstrikes," The Wall Street Journal, October 2, 2015, <http://www.wsj.com/articles/iran-expands-role-in-syria-in-conjunction-with-russias-airstrikes-1443811030> (accessed April 26, 2016).

16. Deb Riechman, "U.S. Says Iran Forces Pulling Back in Syria; Others Say No," Associated Press, April 4, 2016, <http://bigstory.ap.org/article/be359265c38e42eba030a3115de6151e/us-says-iran-forces-pulling-back-syria-others-say-no> (accessed April 26, 2016).

17. Maayan Groisman, "Iran Announces the Killing of a First Iranian Army Soldier in Battles in Syria," The Jerusalem Post, April 11, 2016, <http://www.jpost.com/Middle-East/Iran-News/Iran-announces-the-killing-of-a-first-iranian-army-soldier-in-battles-in-Syria-450858?elqTrackId=13669fb642c14f1198f541f4bfc23146&elq=39fecef381094e0c6c6de535feb74a3c&elqaid=17334&elqat=1&elqCampaId=10743> (accessed April 26, 2016).

برخورداوند.^{۲۴} آنها نه تنها در مقابل عربستان و سایر ارتش‌های عرب که دو سال پیش در یمن مداخله نمودند، جنگیدند، و بلکه موشک‌هایی را به عربستان شلیک کردند و حملاتی را به پایگاه‌ها و شهرهای عربستان در جوار مرز یمن انجام داد.

متحدان ایالات متحده پی برده‌اند که تهران به‌وضوح نیرویی خصمانه باقی مانده است و در نتیجه آنها براساس محافظت از خودشان عمل می‌کنند، مسأله‌ای که نشان‌گر کاهش اعتماد، قدرت و نفوذ ایالات متحده محسوب می‌شود. بسیاری از کشورهای عربی که مورد تهدید ایران هستند، شروع به بسیج نظامی، خرید کلان تسلیحاتی و تشدید جنگ‌های نیابتی علیه ایران در سوریه و یمن نموده‌اند. عربستان سعودی و مصر روابط خود را با روسیه بهبود بخشیده‌اند و سعودی‌ها موافقت کرده‌اند که هزینه تسلیحات روسی مصر را پرداخت کنند.^{۲۵}

ایالات متحده به تنهایی در فاصله مه ۲۰۱۵ تا مارس ۲۰۱۶، ۳۳ میلیارد دلار اسلحه به کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس فروخته است. شش کشور عضو شورای همکاری خلیج اکنون دارای تسلیحاتی از قبیل سیستم دفاع موشکی بالستیک، هلیکوپترهای جنگنده، ناوچه‌های پیشرفته و موشک‌های هدایت شونده ضد تانک هستند.^{۲۶}

عربستان سعودی - که خود را با ایران در یک رقابت فرقه‌ای، ایدئولوژیکی و ژئوپلیتیکی باحاصل جمع صفر گرفتار می‌بیند - به‌ویژه نگران توافقی هسته‌ای و شکست واشنگتن در اجرای خط قرمز خود در برابر استفاده نظام سوریه از تسلیحات شیمیایی در سال ۲۰۱۳ است. ملک سلمان در اجلاس مه ۲۰۱۵ شورای همکاری خلیج فارس در کمپ دیوید و همچنین در اجلاس امنیت هسته‌ای در مارس ۲۰۱۶ از دیدار با باراک اوباما خودداری کرد. سعودی‌ها که به شدت به دولت اوباما بدگمان بودند، از واشنگتن فاصله گرفتند و سیاست‌های تهاجمی‌تری برای عقب‌راندن ایران و متحدانش در سوریه، یمن و لبنان اتخاذ نمودند.^{۲۷}

لغو تحریم‌ها راه را برای ارتقای همکاری استراتژیک ایران با چین و روسیه را فراهم نمود

لغو تحریم‌ها سبب شد که ایران از انزوای دیپلماتیک خارج شود و پیوندهای استراتژیک با چین و روسیه ایجاد کند که به این کشور امکان می‌دهد که تسلیحات پیشرفته خریداری کند و نیروی نظامی خود را مدرن‌سازی نماید. ولادمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، در نوامبر ۲۰۱۵ به ملاقات آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر ایران، و سایر مقامات بلند پایه رفت. در این دیدارها، طرفین خواستار افزایش همکاری‌های نظامی شدند. این روابط استراتژیک روبه‌رشد می‌تواند به بزرگ‌ترین خرید تسلیحاتی ایران از زمان انقلاب ۱۹۷۹ بدل شود. روسیه به زودی پنج سامانه موشکی سطح به هوای دوربرد و خودکشی اس-۳۰۰ را به ایران تحویل می‌دهد که می‌تواند ۱۰۰ هواپیما را رهگیری کند و همزمان به ۶ فروند از آنها در فاصله ۲۰۰ کیلومتری شلیک کند. پس از انتشار ویدئوهایی که نشان می‌داد کامیون‌هایی در حال انتقال قطعات اس-۳۰۰ از شمال ایران هستند، سخنگوی وزارت

24. Yara Bayoumy and Mohammed Ghobari, "Iranian Support Seen Crucial for Yemen's Houthis," Reuters, December 15, 2014, <http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-iran-insight-idUSKBN0JT17A20141215> (accessed April 26, 2016).

25. Thalif Deen, "Russian Arms Threaten to Undermine US Policy in Egypt," Middle East Eye, February 12, 2015, <http://www.middleeasteye.net/news/russian-arms-threaten-undermine-us-policy-egypt-1606334765> (accessed April 26, 2016).

26. Awad Mustafa and Aaron Mehta, "State: \$33 Billion in GCC Weapon Sales in 11 Months," Defense News, March 25, 2016, <http://www.defensenews.com/story/defense/policy-budget/budget/2016/03/25/state-33-billion-gcc-weapon-sales-11-months/82255660/> (accessed April 26, 2016).

27. Nawaf Obaid, "The Salman Doctrine: The Saudi Reply to Obama's Weakness," The National Interest, March 30, 2016, <http://nationalinterest.org/feature/the-salman-doctrine-the-saudi-reply-obamas-weakness-15623?page=show> (accessed April 26, 2016).

امور خارجه ایران در ۱۱ آوریل ۲۰۱۶ اعلام کرد که «مرحله نخست» فروش انجام شده است.^{۲۸} مسکو قرارداد تحویل اس-۳۰۰ به ایران را تحت فشار غرب در سال ۲۰۱۰ لغو کرد، اما پوتین این ممنوعیت را در آوریل ۲۰۱۵، پس از توافق موقتی که راه را برای توافق هسته‌ای ژوئیه باز می‌کرد، لغو نمود. سامانه دفاع هوایی اس-۳۰۰، هرگونه تلاش آمریکا و اسرائیل را برای حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران در صورت نقض برجام از سوی این کشور پیچیده می‌کند.

روابط استراتژیک روزافزون ایران با چین و روسیه می‌تواند به بزرگ‌ترین واردات اسلحه ایران از زمان انقلاب ۱۹۷۹ منجر شود.

مسکو همچنین برای فروش جت‌های جنگنده فلانکر سوخو-۳۰ و تانک‌های تی-۹۰ با تهران در حال مذاکره است. این هواپیماهای جنگنده چند منظوره، برای درگیری تن به تن هوایی و حملات هوا به زمین مناسب هستند. آنها به طور قابل توجهی توانایی‌های دفاعی ایران و ظرفیت ضربه طولانی‌مدت را افزایش خواهند داد.^{۲۹} مسکو همچنین می‌تواند انواع پیشرفته‌تر موشک‌های کروز، زیردریایی‌ها و مین‌های دریایی را به ایران بفروشد و پیش از آنکه تحریم‌های سازمان ملل اعمال شود، آنها را به این کشور تحویل بدهد.

به علاوه، ایران همکاری‌های نظامی تنگاتنگی را با روسیه در سوریه برقرار نموده است، جایی که هر دو به نفع رژیم اسد وارد جنگ شده‌اند و به دنبال تقویت قدرت و جایگاه این رژیم هستند. مسکو عملیات‌های هوایی خود در سوریه را در سپتامبر ۲۰۱۵ و به دنبال دیدار سرلشکر قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران، آغاز کرد. ایران برنامه‌ریزی مشترک با روسیه و رژیم اسد را برای هماهنگ کردن عملیات‌های نظامی در خاک سوریه شروع نموده است. در اکتبر ۲۰۱۵، تهران با توسل به هزاران نیروی سپاه پاسداران و شبه‌نظامیان وابسته‌اش، اقدامات نظامی خود را در سوریه تشدید کرد.

پس از آنکه تحریم‌ها در ۱۶ ژانویه لغو شد، شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، نخستین رهبر خارجی بود که از تهران دیدار کرد و هیأتی متشکل از سه تن از معاونان نخست‌وزیر، شش وزیر کابینه و شمار قابل توجهی از مدیران اجرایی وی را همراهی می‌کردند. او در نخستین سفرش به خاورمیانه، موافقت‌نامه‌هایی را امضا نمود که از آنها با عنوان «فصل جدید» در روابط میان این و چین یاد کرد. دو دولت اعلام نمودند که قصد دارند جاده قدیم ابریشم را که زمانی تجارت چین با جنوب غرب آسیا به آن متکی بود را در زمان حاضر با قطارهای سریع‌السیر احیا کنند. آنها همچنین توافق نمودند که در دهه آینده حجم تجارت خود را به میلیارد دلار برسانند.^{۳۰}

28. "Iran Says Russia Delivers First Part of S-300 Defense System," Reuters, April 11, 2016, <http://www.reuters.com/article/us-russia-iran-arms-id>

USKCN۰X۸۰MM?elqTrackId=e02d5aca6d48418984d902ced0c33d77&elq=39fecef381094e0cbc6de535feb74a3c&elqaid=17334&elqat=1&elqCampaignId=10743 (accessed April 26, 2016).

29. Farzin Nadimi, "Iran and Russia's Growing Defense Ties," Washington Institute for Near East Policy Policy Watch No. 2563, February 18, 2016, <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/iran-and-russias-growing-defense-ties> (accessed April 26, 2016).

30. Robin Wright, "Iran Is Back in Business," The New Yorker, January 25, 2016, <http://www.newyorker.com/news/news-desk/iran-is-back-in-business?mbid=rss> (accessed April 26, 2016).

تحریکات پی‌درپی ایران

علی‌رغم برجام، ایران یک سری تحریکات را به منظور تأکید بر خصومت خود با ایالات متحده و متحدان این کشور تدارک دیده است. تهران در اکتبر ۲۰۱۵ دست به آزمایش موشک بالستیک زد که نقض قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت به شمار می‌رود، همان زمان خبر از ساخت موشک عماد داد و در نوامبر ۲۰۱۵ موشک قادر-۱۱۰ را پرتاب نمود. قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت اعلام می‌دارد که «ایران نباید هیچ یک از فعالیت‌های مربوط به موشک‌های بالستیکی را انجام دهد. موشک‌هایی که قادر به حمل و پرتاب سلاح‌های هسته‌ای باشند و از جمله پرتاب‌هایی که با استفاده از فناوری موشک بالستیک انجام می‌گیرد».^{۳۱}

قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت در ۱۶ ژانویه در «روز اجرای» برجام، به همراه سایر قطعنامه‌های شورای امنیت ملغی شد و جایگزین قطعنامه ۲۲۳۱ شدند که لحن ملایمی در برابر آزمایش موشک‌های بالستیک دارد: «از ایران خواسته می‌شود تا هیچ فعالیتی مرتبط با موشک‌های بالستیک، انجام ندهد».^{۳۲} این خواسته، به سرعت نادیده گرفته شد و ایران در ماه مارس چندین آزمایش موشکی انجام داد که در دو مورد روی موشک‌ها به زبان عبری این پیام نوشته شده بود که «اسرائیل باید از صفحه روزگار محو شود».^{۳۳}

سپاه پاسداران، که برنامه هسته‌ای و موشکی ایران را کنترل می‌کند، در چندین حادثه، نیروی دریایی ایالات متحده در خلیج فارس را به چالش کشیده است. در اواخر دسامبر ۲۰۱۵، قایق‌های سپاه پاسداران در تنگه هرمز تا حدود ۱۵۰۰ متری ناو هری ترومن جلو آمدند، پهبادهایی را برفراز کشتی‌های جنگی آمریکا به پرواز درآوردند و در ماه ژانویه ۱۰ ملوان آمریکایی را بازداشت و تحقیر کردند. با وجود آنکه دو قایق نیروی دریایی ایالات متحده که ملوانان را حمل می‌کردند، ناخواسته وارد آب‌های سرزمینی ایران شده بودند، این قایق‌ها حق عبور بی‌ضرر داشتند و خدمه آنها نباید خلع سلاح می‌شدند و همچنین نباید مجبور به زانو زدن می‌شدند، از آنها فیلمبرداری می‌شد و در تبلیغات از آنها بهره‌برداری می‌شد.

تهدیدات سایبری ایران

ایران حملاتی سایبری را علیه زیرساخت‌های رایانه‌ای دولت‌ها و شرکت‌های خصوصی در سراسر جهان انجام داده است. این تهدید در سال‌های اخیر به طرز روزافزونی رشد داشته است. مطالعه‌ای که اخیراً توسط بنیاد اینترپرایز انجام گرفته، نشان می‌دهد که: «حجم و پیچیدگی قابلیت‌های هک کردن این کشور به طرز قابل توجهی افزایش یافته است، ایران در حال حاضر به شبکه‌های به‌خوبی محافظت شده‌ای در آمریکا و عربستان سعودی نفوذ کرده است».^{۳۴} هکرهای ایرانی، بانک‌های ایالات متحده، بازار بورس نزدک، پیمان‌کاران دفاعی، تأسیسات نظامی مهم آمریکا، اینترانت سپاه تفنگداران دریایی سن دیه‌گو و

31. U.N. Security Council Resolution 1929, June 9, 2010, https://www.iaea.org/sites/default/files/uncsc_res1929-2010.pdf (accessed April 26, 2016).

32. U.N. Security Council Resolution 2231, July 20, 2015, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2231\(2015\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2231(2015)) (accessed April 26, 2016).

33. Jon Gambrell, "Iran Fires ۲ Missiles Marked with 'Israel Must Be Wiped Out,'" Associated Press, March 9, 2016, <http://bigstory.ap.org/article/c9e2945ea3ef4dd9972f23cf663ac99e/iran-fires-2-missiles-marked-israel-must-be-wiped-out> (accessed April, 26, 2016)

34. Frederick Kagan and Tommy Stiansen, "The Growing Cyberthreat from Iran: The Initial Report of Project Pistachio Harvest," American Enterprise Institute, Critical Threats Project, and Norse Corporation, April 2015, <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2015/04/Growing-Cyberthreat-From-Iran-final.pdf> (accessed April 26, 2016).

زیرساخت‌های حیاتی در سراسر جهان از جمله خطوط هوایی و فرودگاه‌های عربستان سعودی، پاکستان و کره جنوبی را هدف قرار داده‌اند.^{۳۵}

هکرهای ایرانی شرکت راس‌گاس، شرکت گاز طبیعی قطر را مورد هدف قرار داده‌اند و نیز هزاران رایانه در آرامکوی عربستان سعودی، بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت، را با جایگزینی داده‌ها در شبکه‌های شرکت با تصویر پرچم در حال سوختن ایالات متحده، مختل کرده‌اند. شمار زیادی از رایانه‌های سندز کازینو^{۳۶} در لاس وگاس توسط هکرهای ایرانی دچار آسیب شد، دلیلش هم این بود که شلدون ادلسون،^{۳۷} صاحب کازینو، پیشنهاد کرده بود که ایالات متحده یک بمب هسته‌ای را در بیابان‌های ایران منفجر کند تا این کشور را مجبور به توقف برنامه هسته‌ایش سازد. در پاییز ۲۰۱۵ مقامات آمریکا در مورد موجی از جاسوسی رایانه‌ای پیشرفته ایران هشدار دادند که شامل مجموعه‌ای از حملات سایبری بر علیه مقامات وزارت امور خارجه بود.^{۳۸} اخیراً وزارت دادگستری علیه هفت هکر ایرانی به جرم نفوذ به سیستم رایانه‌ای که یک سد را در ایالات نیویورک کنترل می‌کرد، اعلام جرم نموده است.^{۳۹} با نگاه به لیست بلند و متنوع تحریکات و فتنه‌انگیزی‌های ایران، جای تعجب ندارد که ژنرال جوزف وائل، فرمانده ارشد ایالات متحده در خاورمیانه، در جلسه‌ای که ۹ مارس در کمیته خدمات نظامی مجلس سنا برگزار شد، شهادت داد که ایران کماکان بزرگ‌ترین نگرانی امنیتی است و از زمان توافق هسته‌ای «تهاجمی‌تر» رفتار کرده است: «همه نشانه‌ها حاکی از آن است که آنها از هیچ چیز عقب نشینی نکرده‌اند».^{۴۰}

سیاست معیوب اوباما در قبال ایران

دولت اوباما از همان روزهای نخست آغاز به کارش به دنبال تعامل بی قید و شرط با ایران بود. باراک اوباما در سخنرانی آغاز به کار خود، شاخه زیتونی را به تهران تقدیم کرد، هنگامی که گفت: «خطابم به کسانی است که به قدرت از طریق فساد و فریبکاری و خاموش کردن مخالفان دو دستی چسپیده‌اند، می‌دانید شما در طرف اشتباه تاریخ قرار دارید، ما دست‌مان را به سمت شما دراز می‌کنیم، اگر شما نیز مشت‌هایتان را بگشاید».^{۴۱} اما هنگامی که نظام اسلام‌گرا از مشت گره کرده برای سرکوب تظاهرات مسالمت‌آمیز مردم علیه انتخابات مهندسی‌شده ژوئن ۲۰۰۹ که باعث شد محمود احمدی‌نژاد برای بار دوم انتخاب

35. News release, "Cylance's 'Operation Cleaver' Report Exposes Coordinated Cyber Attacks on Global Critical Infrastructure by Iran-Based Hackers," Cylance, December 2, 2014, <https://www.cylance.com/cylance-operation-cleaver-report-exposes-coordinated-cyber-attacks-onglobal-critical-infrastructure-by-iran-based-hackers> (accessed April 26, 2016).

36. Sands Casino

37. Sheldon adelson

38. David E. Sanger and Nicole Perloth, "Iranian Hackers Attack State Dept. via Social Media Accounts," The New York Times, November 24, 2015, http://www.nytimes.com/2015/11/25/world/middleeast/iran-hackers-cyberespionage-state-department-social-media.html?_r=0 (accessed April 26, 2016).

39. Ellen Nakashima and Matt Zapposky, "U.S. Charges Iran-Linked Hackers with Targeting Banks, N.Y. Dam," The Washington Post, March 24, 2016, https://www.washingtonpost.com/world/national-security/justice-department-to-unseal-indictment-against-hackers-linked-to-iranian-government/2016/03/24/9b3797d2-f17b-11e5-a61f-e9c95c06edca_story.html (accessed April 26, 2016).

40. Jeremy Herb, "U.S. General Says Tehran Is 'More Aggressive' Since Nuclear Accord," Politico Morning Defense blog, March 10, 2016, <http://www.politico.com/tipsheets/morning-defense/2016/03/fanning-set-for-committee-vote-today-us-captures-isil-chemical-weaponsexpert-mcaleese-future-of-war-conferences-today-213133> (accessed April 26, 2016).

41. James Phillips, "Obama Administration Must Speak Out Against Iran's Clenched Fist," Heritage Foundation WebMemo No. 2494, June 19, 2009, <http://www.heritage.org/research/reports/2009/06/obama-administration-must-speak-out-against-irans-clenched-fist> (accessed April 26, 2016).

شود، استفاده کرد، بازهم دولت اواما به دراز کردن دست‌هایش ادامه داد. این دولت، با کم اهمیت جلوه دادن این بحران و عدم انتقاد از حکومت ایران، امید داشت با کسانی که دست‌شان به خون مردم ایران آلوده بود، به توافق برسد.^{۴۲}

دولت اواما مایل بود که ریسک کنار آمدن با ایران را بپذیرد، تاحدی به این علت که رئیس‌جمهور به اشتباه معتقد بود خاورمیانه دیگر چندان برای منافع ملی آمریکا مهم نیست. اما خلیج فارس مرکز ثقل جهانی تولید نفت است. هرچند آمریکا وابستگی خود را به نفت خلیج فارس کاهش داده است، اما بسیار از متحدانش، به‌ویژه اروپا، ژاپن و کره جنوبی همچنان وابسته به واردات نفت و گاز طبیعی از این منطقه هستند. اجازه دادن به ایران برای تسلط بر این منطقه غنی از انرژی، باعث می‌شود تهران نفوذ چشمگیری در کشورهای واردکننده انرژی پیدا می‌کند و قدرت و جاه‌طلبی تهران افزایش می‌یابد.

علاوه بر اهمیت خاورمیانه برای امنیت انرژی جهانی، این منطقه عرصه‌ای حیاتی در مبارزه با تروریسم است. اواما مفهوم جنگ جهانی علیه تروریسم را رد می‌کرد و به دنبال خروج نظامی آمریکا از عراق به‌رغم مخاطرات پیش‌بینی شده‌ای بود که ممکن بود القاعده به بار بیاورد.^{۴۳} پس از آنکه القاعده در عراق به حال خود رها شد، به تدریج به دولت اسلامی عراق و شام (داعش) بدل شد و در ژانویه ۲۰۱۴ فلوجه، کانون نشو و نما افراط‌گرایی اسلامی، را تصرف کرد، اما همچنان دولت اواما بر محور انکار باقی مانده بود. اواما در ژانویه ۲۰۱۴ با خطاب کردن داعش به عنوان «تیم دوم» در صدد تحقیر آنها برآمد.^{۴۴}

دولت اواما همچنین تهدید تروریسم تحت حمایت ایران را علی‌رغم این واقعیت که این کشور مهم‌ترین دولت حامی تروریسم در جهان است، کم اهمیت جلوه داد. تهران هر ساله صدها میلیون دلار به طیف وسیعی از گروه‌های تروریستی از جمله حزب‌الله، حماس، جهاد اسلامی فلسطین و چندین گروه تروریستی عراقی که صدها نفر از نظامیان آمریکایی را کشته‌اند، اختصاص می‌دهد.

حزب‌الله، جنبش اسلام‌گرای شیعه‌ای که ایران ایجاد کرده، تأمین منابع مالی‌اش را به عهده دارد و آن را هدایت می‌کند، بیشتر از هر گروه تروریستی دیگری به‌جز القاعده، آمریکایی‌ها را به قتل رسانده است. با هدایت تهران، حزب‌الله حملات گسترده‌ای را علیه اهداف آمریکایی به وسیله کامیون‌های بمب‌گذاری شده آغاز کرد، از جمله؛ بمب‌گذاری سفارت ایالات متحده در بیروت در ۱۸ آوریل ۱۹۸۳ که ۶۳ تن از جمله ۱۷ آمریکایی را کشت؛ بمب‌گذاری مقر تفنگداران دریایی آمریکا در بیروت در ۲۳ اکتبر سال ۱۹۸۳ که در جریان آن ۲۴۱ تفنگدار آمریکایی که به عنوان بخشی از نیروهای چندملیتی حافظ صلح سازمان ملل انجام وظیفه می‌کردند، کشته شدند؛ و بمب‌گذاری برج‌های خبر در سال ۱۹۹۶ که به مرگ ۱۹ نظامی آمریکایی مستقر در عربستان سعودی انجامید.^{۴۵}

42. James Phillips, "Politics Trumps Security in Obama's Bungled Troop Negotiations with Iraq," The Daily Signal, October 23, 2011, <http://dailysignal.com/2011/10/23/politics-trumps-security-in-obamas-bungled-troop-negotiations-with-iraq/>.

43. David Remnick, "Going the Distance," The New Yorker, January 27, 2014,

<http://www.newyorker.com/magazine/2014/01/27/going-the-distance-david-remnick> (accessed April 26, 2016).

44. James Phillips, "Hezbollah's Terrorist Threat to the European Union," testimony before the Subcommittee on Europe, House Committee on Foreign Affairs, June 20, 2007, <http://www.heritage.org/research/testimony/hezbollahs-terrorist-threat-to-the-european-union>.

45. James Phillips, "Iran's Foiled Assassination Plot Raises Important Questions," The Daily Signal, October 13, 2011, <http://dailysignal.com/2011/10/13/irans-foiled-assassination-plot-raises-important-questions/>

حزب‌الله، جنبش اسلام‌گرای شیعه‌ای که ایران ایجاد کرده، تأمین منابع مالی‌اش را به عهده دارد و آن را هدایت می‌کند، بیشتر از هر گروه تروریستی دیگری به‌جز القاعده، آمریکایی‌ها را به قتل رسانده است.

به تازگی یکی از مقامات بلند پایه نیروی قدس سپاه پاسداران در حین هماهنگی برای ترور سفیر عربستان سعودی از طریق بمب‌گذاری در رستورانی در واشنگتن در سال ۲۰۱۱ دستگیر شد.^{۴۶} علی‌رغم این واقعیت که بسیاری از آمریکایی‌ها را حزب‌الله در همین واشنگتن به قتل رسانده است، دولت اوباما در مقابله با این جنبش و فشار به ایران برای مهار آن، ناکام ماند.

دولت اوباما به شدت نفوذ ایدئولوژی خصمانه اسلامی در سیاست خارجی ایران و چشم‌اندازهای یک تشنج‌زایی واقعی را دست‌کم گرفته بود. چشم بستن بر روی اقدامات تهران نتیجه‌ای جز شعار «مرگ بر آمریکا» در پی نداشت، با این حال، دولت اوباما بر این مسأله اصرار می‌ورزید که وعده‌های تهران در مورد پایبندی آن به عدم گسترش تسلیحات هسته‌ای - که بارها و بارها آن را زیر پا گذاشته - اظهارات موثقی پیرامون نیات تهران هستند و لازم است که ما نیز این اقدام ایران را از طریق لغو تحریم‌های هسته‌ای جواب دهیم. دولت اوباما به رغم ایدئولوژی اسلام‌گرای افراطی، تلاش مداوم برای صدور انقلاب و حمایت طولانی از تروریسم، با ایران به‌منزله یک کشور عادی رفتار می‌کرد. باراک اوباما، ایران را به‌عنوان راهی برای بدل شدن به «یک قدرت منطقه‌ای بسیار موفق» که به «قوانین بین‌المللی و هنجارهای بین‌المللی» پایبند است، می‌دید.^{۴۷} اما نظام روحانیون حاکم بر ایران خود را به عنوان رهبر ذاتی جهان اسلام و انقلاب اسلامی پیشرو می‌بیند.

دولت اوباما همچنین چشمان خود را بر روی تأثیر فزاینده توافق هسته‌ای بر موازنه منطقه‌ای قدرت بسته بود. ثروت بادآورده‌ای که برجام در پی لغو تحریم‌ها به ارمغان آورده است، به احیای اقتصاد لرزان ایران کمک نمود و کفه موازنه منطقه‌ای قدرت را به نفع تهران تغییر داد؛ چرا که این ثروت به تقویت پیوسته نیروهای مسلح، برنامه موشک‌های بالستیک، نیروهای هم‌پیمان تروریست و حتی برنامه هسته‌ایش می‌انجامد که تقلیل یافته اما متوقف نشده است.

اوباما ایران را به‌عنوان متحدی علیه داعش می‌دید

کاخ سفید در دوران اوباما ظاهراً معتقد بود که ایران و آمریکا از منافع مشترکی در جلوگیری از قدرت‌گیری داعش برخوردارند که هدف آن سرنگونی تمامی کشورهای نزدیک خود و الحاق آنها به خلافت جهانی وحشت آفرین خود است. اما این استدلال، برمبنای منافع ملی احتمالی، این واقعیت را نادیده می‌گیرد که نظام تهران، غالباً به دنبال منافع ایدئولوژیکی محدود خود به قیمت منافع ملی گسترده‌تر ایران است. این منطق انقلاب اسلامی به کرات از منطق منافع ملی ایران پیشی جسته است. برای مثال، واشنگتن و تهران در گذشته تا سال ۲۰۰۱، دشمنان مشترکی مانند صدام حسین در عراق و رژیم طالبان حاکم بر افغانستان داشته‌اند. ایران تلاش اندکی در راستای کمک به ایالات متحده برای شکست این دشمنان انجام داد، زیرا این کشور آمریکا را، که همواره به عنوان شیطان بزرگ محکوم می‌کند، به عنوان دشمن ایدئولوژیک نهایی خود محسوب می‌کند. بنابراین، تهران از رژیم طالبان پس از سرنگونی آن به دست آمریکا در سال ۲۰۰۱ حمایت نمود و همچنین نیروهای سپاه

46. Steve Inskeep, "Transcript: President Obama's Full NPR Interview," National Public Radio, December 29, 2014,

<http://www.npr.org/2014/12/29/372485968/transcript-president-obamas-full-npr-interview> (accessed April 26, 2016).

47. Steve Inskeep, "Transcript: President Obama's Full NPR Interview," National Public Radio, December 29, 2014,

<http://www.npr.org/2014/12/29/372485968/transcript-president-obamas-full-npr-interview> (accessed April 26, 2016).

پاسداران را پس از جنگ ۲۰۰۳ به عراق فرستاد تا شبه‌نظامیان شیعه را آموزش دهند و بر سر راه آمریکا مشکل‌آفرینی کنند.^{۴۸} تهران و واشنگتن اهداف ناهمسان و ناسازگاری در عراق دارند. در حالی که واشنگتن به دنبال کمک به عراقی‌ها برای ایجاد یک دموکراسی پایدار است، تهران می‌خواهد عراق را بدل به کشوری اقماری کند که توسط رهبران شیعه افراطی اداره شود و در ایدئولوژی افراطی اسلامی و نفرت از غرب با آنها شریک باشند. اگرچه شبکه القاعده، شبکه تروریستی تفوق طلب سنی، تهدیدی برای ایران عمدتاً شیعه است، تهران حتماً راهی برای همکاری با آن پیدا می‌کند. تهران فعالان القاعده مستقر در ایران را قادر ساخت تا حملات تروریستی علیه عربستان سعودی، ایالات متحده و کانادا را آغاز کنند.^{۴۹} آیت‌الله علی خامنه‌ای، رهبر ایران، همکاری با ایالات متحده علیه داعش را رد کرده است.^{۵۰} در حقیقت او آمریکا را بخاطر ایجاد داعش سرزنش می‌کند.^{۵۱} با توجه به نگرش عمیقاً خصمانه آیت‌الله خامنه‌ای به شیطان بزرگ، اشتباهی بزرگ خواهد بود که تا زمانی که او بر مسند قدرت است ایران را به عنوان متحد قلمداد نمود. ایران بخش بزرگی از مشکل در عراق و سوریه است. این کشور باعث شد تا خصومت‌های فرقه‌ای میان سنی‌ها و شیعیان شعله‌ور شود، مسأله‌ای که شرایط را برای ظهور داعش فراهم کرد. ایران به عنوان آتش‌افروز عمل می‌کند و بر آتش جنگ فرقه‌ای می‌دمد تا اهداف انقلابی خود را به پیش ببرد و نباید در زمینه خاموش کردن این آتش به آن اعتماد کرد.

48. James Phillips, "Iran's Hostile Policies in Iraq," Heritage Foundation Backgrounder No. 2030, April 30, 2007, <http://www.heritage.org/research/reports/2007/04/irans-hostile-policies-in-iraq>.

49. James Phillips, "Bombing of Iranian Embassy in Lebanon: Blowback from Iran's Former Friends," The Daily Signal, November 22, 2013, <http://dailysignal.com/2013/11/22/bombing-iranian-embassy-lebanon-blowback-irans-former-friends/>.

50. Adam Taylor, "Tweets from Iran's Supreme Leader End Hopes of Cooperation Against Islamic State," The Washington Post, September 15, 2014, <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/09/15/tweets-from-irans-supreme-leader-end-hopes-of-cooperationagainst-islamic-state/> (accessed April 26, 2016)

51. "Leader: ISIL Created by West to Split Muslims," FARS News Agency, October 3, 2014, <http://en.farsnews.com/newstext.aspx?nn=13930711000467> (accessed April 26, 2016)

پاسخ‌های ناکافی به تحریکات ایران

از هنگامی که مذاکرات برجام شروع شد، کاخ سفید به مجموعه‌ای از تحریکات بی‌باکانه ایران با بی‌تفاوتی و تملق گاه‌به‌گاه پاسخ داده است، مسأله‌ای که تندروهای ایران از آن برای تقویت تصورات منطقه‌ای در مورد افزایش قدرت این کشور و امتیازی در سیاست‌های داخلی بر علیه رقبای سیاسی محتاط‌تر استفاده می‌کنند. دولت اوباما به جای مهار تحریکات ایران، از موردی به مورد دیگر بیشتر عقب‌نشینی می‌کرد. این دولت، تقریباً در هر فرصتی تلاش می‌کرد تا تحریکات ایران را کم اهمیت جلوه بدهد و امتیازاتی بیشتر و فراتر از برجام به این کشور بدهد. این خطر روزافزون وجود دارد که ایران، رخوت و بی‌عملی ایالات متحده را به عنوان مجوزی برای مداخلات، چالش‌ها و تحریکات بیشتر در نظر بگیرد. مدارای منفعلانه واشنگتن در برابر تحریکات پی‌درپی ایران، خطر تقویت تندروها و تضعیف نیاز به میانه‌روی را افزایش می‌دهد. این مسأله همچنین تأثیری منفی بر قابل اعتماد بودن ایالات متحده دارد و به‌ویژه نگرانی‌های متحدان واشنگتن در شورای همکاری خلیج فارس را برانگیخته است که در حال حاضر در معرض تهدید توافق هسته‌ای و تغییر ناگهانی سیاست‌های خاورمیانه‌ای دولت اوباما هستند.

آزمایش‌های موشکی

کاخ سفید در دوران اوباما، به کندی در پی رسیدگی و پاسخ به آزمایش‌های موشکی ایران بود، زیرا نمی‌خواست که برجام آسیب ببیند. واشنگتن تا دسامبر منتظر ماند تا تهران را به خاطر آزمایش‌های موشکی اکتبر و نوامبر تهدید به تحریم کند و البته پس از اعتراض حسن روحانی به سرعت عقب‌نشینی کرد.^{۵۲} در ۱۷ ژانویه [۲۰۱۶]، دولت سرانجام تحریم‌هایی عمدتاً نمادین را بر پنج شخص و چند شرکت که در تأمین مواد و فن‌آوری‌های ممنوعه برای برنامه موشک‌های بالستیک ایران مشارکت داشتند، وضع کرد.

پس از دور جدیدی از آزمایش‌های موشکی در ماه مارس، آمریکا به همراه بریتانیا و فرانسه نامه‌ای را تسلیم دبیر کل سازمان ملل کردند که در آن با لحنی آرام شکایت کرده بودند که آزمایش‌های موشکی ایران در «تضاد» و «مخالفت» با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار دارد، اما از آن به عنوان «نقض» یاد نکرده بودند.^{۵۳} چنین واکنش نرمی ممکن است برخی از ناظران را تحت‌تأثیر قرار داده باشد، اما به یقین تأثیری بر ایران نداشته است.

دستگیری و تحقیر ملوانان آمریکایی

دولت اوباما، بلافاصله ایران را از هر عمل خطایی مبرا دانست. در حقیقت، جان کری بسیار گرم و صمیمانه از دیکتاتوری ایران بابت آزادی ملوانان تشکر کرد. جوزف بایدن، معاون رئیس‌جمهور، هرگونه عذرخواهی از ایران را تکذیب کرد، که این سؤال را پیش آورد او از کجا با این اطمینان صحبت می‌کرد در حالی که در فیلمی که ایران از این حادثه منتشر کرد، یکی از ملوانان در حال عذرخواهی دیده می‌شود. دولت اوباما، به‌جای الزام ایران به پاسخگویی در قبال اقداماتش و بازداشتن آن از کارهایی مشابه در آینده از طریق تهدید به تبعات سنگین در قالب تحریم‌ها یا استفاده از نیروی نظامی، با لحنی ملایم خواستار آزادی ملوانان

52. Arthur McMillian, "Iran Conducts New Missile Tests Defying U.S. Sanctions," AFP, March 8, 2016, <https://www.yahoo.com/news/iranconducts-fresh-ballistic-missile-tests-state-media-08935504.html?ref=gs> (accessed April 26, 2016).

53. Fred Fleitz, "The Enormous Fraud of the Iran Deal Is Catching Up with Obama," National Review, April 7, 2016, <http://www.nationalreview.com/article/433753/obamas-iran-deal-fraud-congress-begins-investigation> (accessed April 26, 2016).

شد. این پاسخ مطیعانه، صرفاً ایران را در انجام اقدامات تحریک‌آمیز بیشتر در آینده جسورتر خواهد کرد و اعتماد متحدان پریشان ما در خلیج فارس را در مورد ارزش تکیه به واشنگتن برای مهار تهدیدات بالقوه ایران، بیشتر تضعیف خواهد کرد.

لغو شرایط چشم‌پوشی از ویزا

تهران از قانونی که در ماه دسامبر به تصویب کنگره رسید شکایت کرد، قانونی که برنامه چشم‌پوشی از ویزا^{۵۴} را تشدید می‌کند تا تروریست‌های بالقوه نتوانند وارد ایالات متحده شوند. بر مبنای این اصلاحیه قانونی، مسافران خارجی که دارای تابعیت دوگانه هستند یا در طول پنج سال گذشته به عراق، سوریه، ایران و سودان سفر کرده‌اند، از سفر بدون ویزا به ایالات متحده منع خواهند شد. مقامات ایرانی ادعا کردند که این قید، نقض توافقی هسته‌ای محسوب می‌شود زیرا ایالات متحده قول داده است که از انجام هر اقدامی که روابط اقتصادی ایران با کشورهای دیگر را به خطر بیندازد، خودداری کند.

هرچند که اصلاح قانون برنامه چشم‌پوشی از ویزا کمکی به امنیت ایالات متحده نمی‌کند و به روابط دیپلماتیک و اقتصادی با متحدان ضربه می‌زند،^{۵۵} اما نظام ایران هم فاقد مشروعیت لازم برای شکایت در مورد این قانون است، چرا که این کشور کماکان مهم‌ترین دولت حامی تروریسم در جهان است. اگر شهروندان با تابعیت دوگانه و کسانی که به عراق و سوریه و سودان سفر کرده‌اند با چنین محدودیتی روبه‌رو شوند، هیچ دلیلی برای اعطای معافیت یا دادن امتیاز ویژه به ایران وجود ندارد. ایران نگران اصلاحیه برنامه چشم‌پوشی از ویزا نیست، بلکه نگران آن است که این تغییرات موجب شود که اروپایی‌ها یا سایر کشورهایی که مشمول برنامه چشم‌پوشی از ویزا هستند، تمایلی به سفر به ایران نداشته باشند. ایران به طرز منفعت‌طلبانه بر این مسأله متمرکز شده که نشان دهد هرگونه تحریم تهران در آینده که در کنگره به تصویب برسد، به منزله دستاویزی برای دور شدن از توافقی هسته‌ای محسوب می‌شود.

ادعاهای مبالغه‌آمیز ایران به عنوان بخشی از تلاش‌های این کشور برای حصول حداکثری منافع توافقی هسته‌ای قابل درک هستند. چیزی که قابل درک نیست، پذیرش مطیعانه ادعاهای قابل تردید ایران است. جان کری به جای پذیرش ادعاهای مزورانه تهران، باید به دنبال این می‌بود که از هرگونه گریز ایران از تبعات قانون جلوگیری کند. جان کری به محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران، نامه‌ای نوشت که در آن به این نکته اشاره کرد که این دولت قدرت محافظت از ایران در برابر پیامدهای قانون جدید از طریق صدور ویزاهای تجاری چندبار ورود^{۵۶} و استفاده از حق چشم‌پوشی^{۵۷} مندرج در قانون جدید را دارد.

این تلاش بزدلانه برای چشم‌پوشی از تهران در مسأله ویزا در هنگامی بود که ایران قطعنامه‌های شورای امنیت را در مورد آزمایش موشک‌های بالستیک نادیده می‌گرفت، ملوانان آمریکایی را تحقیر می‌کرد و شهروندان آمریکایی را که از ایران دیدار

54. Visa Waiver Program (VWP)

برنامه چشم‌پوشی از ویزا، از برنامه‌های دولت فدرال ایالات متحده آمریکا است که به شهروندان کشورهای خاصی اجازه می‌دهد به منظور گردشگری، تجارت یا حین ترانزیت به مدت حداکثر ۹۰ روز بدون نیاز به اخذ ویزا به ایالات متحده آمریکا سفر کنند. این برنامه به ۵۰ ایالت آمریکا و همچنین قلمروهای آمریکا نظیر پورتوریکو و جزایر ویرجین ایالات متحده آمریکا در کارائیب نیز اعمال می‌شود. (م)

55. David Inserra, "EU Threatens Retaliation Against U.S. Travelers," The Daily Signal, March 22, 2016,

<http://www.heritage.org/research/commentary/2016/3/eu-threatens-retaliation-against-us-travelers> (accessed April 26, 2016).

56. multiple-entry business visas

57. waiver authority

کرده‌اند دستگیر و به اتهامات واهی محکوم می‌کرد. وزارت خارجه در دوران کری، به‌جای ایستادگی در برابر سیاست‌های غیرقابل پذیرش تهران در مورد این مسائل، به وکیل ایران مبدل شده و آن را از عواقب اقدامات خود محافظت می‌کرد.⁵⁸

تضعیف تحریم‌های بانکی

دولت اوپاما همچنین اقداماتی فراتر از آنچه که در برجام مورد نیاز بود تا تأثیر سایر تحریم‌ها بر ایران را محدود کند، انجام داد. کاخ سفید در آن زمان، سریعاً به این شکایت ایران که توافق هسته‌ای فواید اقتصادی کافی نداشته است، پاسخ داد. پس از آن که آیت‌الله خامنه‌ای از مقامات دولت اوپاما خُرده گرفت که آنها برجام را نقض کرده‌اند زیرا «آنها می‌گویند تحریم‌ها را لغو کرده‌اند اما در حقیقت تلاش می‌کنند تا از لغو تحریم‌ها جلوگیری کنند»⁵⁹، دولت درصدد کاهش تأثیر تحریم‌های هسته‌ای برآمد که دسترسی ایران را به سیستم بانکی آمریکا محدود کرده بودند.

عمده تجارت بین‌المللی، به ویژه در بازارهای نفت و گاز، در ایالات متحده انجام می‌شود. اما قوانین آمریکا، شرکت‌ها و بانک‌های این کشور را از فروش دلار به ایران منع می‌کند. وزارت خزانه‌داری، نظام مالی ایران را به عنوان «نگرانی عمده پولشویی» به دلیل نقش آن در تأمین مالی گروه‌های تروریستی بین‌المللی و همچنین واردات فن‌آوری‌های مورد نیاز برای موشک‌های بالستیک و برنامه هسته‌ای، تعیین کرده است. قانون مجوز دفاع ملی⁶⁰ سال ۲۰۱۲، قوه مجریه را ملزم نمود تا همه دارایی‌های ایران را در صورتی که آنها در ایالات متحده یا تحت کنترل فردی در این کشور باشند مسدود و دسترسی به آنها را ممنوع کند.

دولت اوپاما ظاهراً در مقطعی به دنبال صدور مجوزهای لازم جهت تسهیلات تهاطری فرامرزی برای مؤسسات مالی ایران بوده است. این سازوکار دسترسی تهران به دلار را بدون دسترسی به نظام مالی ایالات متحده فراهم می‌کند.⁶¹ ایران می‌تواند از این روزنه برای کمک به تأمین مالی تروریسم یا برنامه موشک‌های بالستیک خود استفاده کند.

جان کری در ۵ آوریل ۲۰۱۶ اظهار داشت که «ایران سزاوار برخورداری از منافع توافقی است که برای آن تلاش نموده است».⁶² اما چرا واشنگتن باید به تهران پاداش بدهد در حالی که پیوسته در پی آزمایش موشک‌های بالستیک، حمایت از تروریسم، تهدید متحدان ایالات متحده و دخالت همه‌جانبه در عراق، سوریه و یمن است؟

اوپاما توافق هسته‌ای را به منزله عمل دگرگونی می‌بیند نه به‌عنوان یک معامله متقابل

رفع محدودیت‌های کلیدی برنامه هسته‌ای ایران تنها پس از ۱۰ تا ۱۵ سال، منطقی نیست مگر آنکه دولت اوپاما معتقد باشد که دیکتاتوری ایران می‌تواند به وعده‌های‌اش، که در گذشته به کرات آنها را نقض نموده، عمل کند. دولت اوپاما، با این استدلال

58. James Phillips, "Why Is Obama Administration Siding With Iran Over Congress?" The Daily Signal, December 23, 2015, <http://dailysignal.com/2015/12/23/why-is-obama-administration-siding-with-iran-over-congress/>.

59. "Khamenei Accuses U.S. of Failing to Respect Nuclear Deal," AFP, March 20, 2016, <https://www.yahoo.com/news/khamenei-says-economyfirst-iranian-begins-071542803.html?ref=gs> (accessed April 26, 2016)

60. National Defense authorization act

61. Jay Solomon, "U.S. Moves to Give Iran Limited Access to Dollars," The Wall Street Journal, April 1, 2016,

<http://www.wsj.com/articles/u-s-moves-to-give-iran-limited-access-to-dollars-1459468597> (accessed April 26, 2016).

62. Aaron Kliegman, "Kerry: Iran 'Absolutely' Deserves Access to U.S. Dollars as Part of Sanctions Relief," Washington Free Beacon, April 5, 2016, <http://freebeacon.com/national-security/kerry-iran-absolutely-deserves-access-american-dollars/> (accessed April 28, 2016).

که توافق هسته‌ای به میانه‌روهای ایران در نزاع قدرت با تندروها کمک می‌کند، تلویحاً بر تأثیر دگرگون‌کننده آن صحنه گذاشته است. اما نتیجه نزاع مبهم قدرت در داخل ایران غیرقابل پیش‌بینی است.

عاقلا نه نیست که واشنگتن در مورد توانایی خود برای شکل دادن به نتایج، اغراق کند. در این میان، دولت اوباما با جناح روحانی به توافق رسیده است که بیشتر عمل‌گراست تا بسیار تندرو، اما نمی‌توان آن را «میانه‌رو» قلمداد کرد. نباید فراموش کرد که این آیت‌الله خامنه‌ای است که در نهایت در مورد تمامی مسائل مهم تصمیم می‌گیرد و او می‌تواند توافق را با پس‌گرفتن حمایتش از آن، از بین ببرد. دولت‌های کارتر و ریگان نیز معتقد بودند که آنها با جناح «میانه‌رو» توافق کرده‌اند، اما هنگامی که آیت‌الله خمینی تصمیم به پایان دادن به این معاملات نمود، بلافاصله این توافقات از بین رفتند.

یکی از دلایلی که اثبات می‌کند نظام ایران تغییری نکرده این است که هنوز هم به دنبال تجارت گروگان‌گیری است. در روز اجرای برجام یعنی ۱۶ ژانویه، هفت ایرانی که متهم به نقض تحریم‌های ایران بودند در مقابل چهار شهروند آمریکایی بی‌گناه که در مذاکرات از آنها به عنوان اهرم فشار استفاده می‌شد، آزاد شدند. یک آمریکایی پنجم نیز که دانشجوی بود و به دلیل نامعلومی بازداشت شده بود، آزاد شد. بدتر از همه این بود که دولت اوباما تصمیم گرفت تا مستقیماً ۱/۷ میلیارد دلار (که ۱/۳ میلیارد دلار آن بهره بود) به تهران، برای حل و فصل یک دعوای قدیمی در دیوان داوری دعوای ایران و آمریکا پرداخت کند - این دیوان بر اساس عهدنامه ۱۹۸۱ الجزایر که به بحران گروگان‌گیری خاتمه داد، تأسیس شد. معامله گروگان‌ها، که دولت ادعا می‌کند به‌طور جداگانه از توافق هسته‌ای مورد مذاکره قرار گرفته است، شامل آزادی ایرانی‌هایی نیز بود که در آمریکا کاملاً قانونی در زندان بودند یا متهم به نقض تحریم‌ها شده بودند. دولت اوباما همچنین ۱۴ زندانی دیگر را که خارج از آمریکا و به دلیل جرایم مختلف دستگیر شده بودند، آزاد کرد. این مبادله زندانی‌ها به خاطر گروگان‌ها، به حکومت ایران بابت گروگان‌گیری پاداش داد و بدون شک ایران از این به بعد به دنبال گروگان‌های بیشتری خواهد بود.^{۶۳}

آمریکا به سیاست جدیدی در قبال ایران نیاز دارد

دولت اوباما، توافقی را امضا نمود که قدرت و نفوذ ایران را گسترش داد، به روابط ایالات متحده با متحدانش آسیب زد، اهداف طولانی‌مدت منع گسترش تسلیحات هسته‌ای را برای دستیابی به فن‌آوری‌های حساس هسته‌ای تضعیف نمود و به حرکت به سوی یک خاورمیانه هسته‌ای چندقطبی کمک کرد. ساختار ضعیف توافق، پیشاپیش تحریم‌های ایران را لغو نمود و به این کشور اجازه داد تا عمده زیرساخت‌های هسته‌ای خود را حفظ کند. این مسأله، اهرم‌های فشار قدرتمند و تهدیدات کلان به ارمغان آورد، زیرا ایران می‌تواند پای خود را از توافق کنار بکشد و از این معامله عدول کند. تهران از این اهرم فشار برای تحمیل موافقت‌نامه‌های جدیدی به واشنگتن در مورد چگونگی اجرای این توافق استفاده می‌کند و اصطلاحات موجود را به‌گونه‌ای تغییر می‌دهد که به نفع ایران باشد. واشنگتن باید عینک خوش‌بینی را که دولت اوباما به چشم زده بود در بیاورد. آمریکا باید به این تشخیص برسد که ایران قدرتی تجدیدنظرطلب و مخالف وضع موجود است که مصمم به سنگین کردن کفه ترازوی موازنه قدرت منطقه‌ای به سمت خود و تغییر شکل خاورمیانه در راستای سلطه خود بر خلیج فارس و مناطق مجاور آن

63. On Implementation Day, January 16, 2016, three Americans were kidnapped by an Iran-supported Shiite militia in Iraq for unknown reasons. They were subsequently released, also for unknown reasons. Max Boot and Michael Pregent, "Appeasing Iran Hurts Us in Iraq, Too," The Washington Post, January 24, 2016, <http://www.maxboot.net/articles/209-appeasing-iran-hurts-us-in-iraq-too.html> (accessed April 26, 2016).

است. این حکومت ممکن است متخاصم‌تر و سلطه‌جوتر شود، به ویژه اگر مقاومتی از واشنگتن و متحدانش در برابر خود نبیند. ایالات متحده باید قویاً در مقابل رفتار تهاجمی ایران بایستد. واشنگتن باید:

- **خطوط قرمز روشنی ترسیم و بر اجرای آنها تأکید کند.** پیشگیری از یک ایران هسته‌ای مهم‌ترین خط قرمز است. واشنگتن باید از رعایت برجام اطمینان حاصل کند و به هرگونه نقض آن از طریق بازگشت تحریم‌ها، وضع تحریم‌های جدید و تهدید به استفاده از زور در صورت لزوم، شدیداً پاسخ دهد. مدارا درمقابل تحریکات ایران، صرفاً سبب می‌شود که تندروهای این کشور جسورتر شوند، چالش‌های بیشتری ایجاد کنند و اعتبار آمریکا را در چشم متحدان و رقبای بالقوه‌اش خدشه‌دار کنند.

واشنگتن برای تعدیل سیاست خارجی خصمانه ایران، باید در مقابل تندروها بایستد و آنها را مهار کند، نه اینکه از «میان‌روها» دلجویی کند. ایالات متحده باید بلافاصله و به شدت به تحریکات ایران، مانند آزمایش‌های موشکی، با تحریم‌های مؤثر هدفمند، نه تنها برعلیه واحدهای ایرانی درگیر بلکه شبکه‌های گسترده‌تر کسب و کار، پاسخ دهد. کنگره می‌تواند با تصویب قطعنامه‌های دو حزبی نقش مهمی ایفا کند و اعلام نماید که اولویت سیاست آمریکا جلوگیری از دستیابی ایران به توانایی ساخت تسلیحات هسته‌ای است و حاضر به اعطای مجوز استفاده از زور برای جلوگیری از چنین پیامدی است.

- **نیروهای نظامی ایالات متحده را تقویت و حضور آنها در منطقه برای جلوگیری از گسترش تسلیحات هسته‌ای و تجاوزات منطقه‌ای را حفظ نماید.** اساساً این امر بازدرنده است، به ویژه تهدید موثق استفاده از نیروی نظامی، نه یک توافق دیپلماتیک، به بهترین وجه تضمین کننده آن است که شاهد ایران هسته‌ای نخواهیم بود. تصادفی نیست که ایران برنامه هسته‌ای خود را در سال ۲۰۰۳ به حالت تعلیق درآورد، یعنی در زمانی که ایالات متحده رژیم صدام حسین را در همسایگی ایران ساقط کرد، زیرا پیوسته از تعهد قانونی خود در قبال چندین قطعنامه شورای امنیت، شانه خالی می‌کرد، از جمله قطعنامه‌هایی که نیاز به همکاری با بازرسان سازمان ملل داشتند تا ادعای این کشور در مورد نابودی تسلیحات کشتار جمعی اثبات شوند. معمر قذافی، رهبر وقت لیبی، نیز در آن زمان برنامه‌های تسلیحات هسته‌ای و شیمیایی خود را تعطیل کرد. هر دو رژیم نگران آن بودند که هدف بعدی خواهند بود. پنتاگون باید نیروی هوایی، دریایی، زمینی و نیروی عملیات ویژه خود را در منطقه حفظ کند تا از تجاوزات احتمالی ایران جلوگیری به عمل بیاورد. فشارهای بودجه‌ای در چند ماه اخیر منجر به عدم حضور ناوهای هواپیمابر ایالات متحده در خلیج فارس شده است. واشنگتن باید این مشکل منابع را حل کند، اگر می‌خواهد نیروی نظامی کافی برای بازدارندگی از ایران هسته‌ای داشته باشد.

- **روابط با متحدان خود را ترمیم و بنیه دفاعی آنها را تقویت نماید.** اسرائیل و متحدان عرب، دلایل مستحکمی برای تردید در مورد ارزیابی سیاست خارجی کاخ سفید دارند که با شک و تردید و به طرز نامنسجم به چالش‌های امنیتی بهار عربی پاسخ داد؛ از حسنی مبارک، متحد قدیمی خود در مصر دست کشید و به‌طور فاجعه‌باری از اخوان المسلمین حمایت نمود، سیاست ثابت و مشخصی در قبال سوریه پیش نگرفت، بلندپروازی‌های بسیاری در ابتدای

کار دولت داشت اما سپس تلاش‌های آن برای صلح میان اسرائیل و تشکیلات خودگردان فلسطین عقیم ماند، و در نهایت پاسخ محدود و با تأخیر طولانی به داعش داد.

تمرکز دولت اوباما بر تعامل با ایران به قیمت منافع متحدان و نگاه انتقادی و ارباب‌منشانه به آنها، روابط درازمدت واشنگتن با متحدانش را دچار آسیب نمود. آمریکا باید مجدداً به متحدان خود اطمینان بدهد که آنها می‌توانند به چتر امنیتی آمریکا تکیه کنند. این بدان معنا است که ایالات متحده نه تنها دارای توانایی نظامی لازم برای این کار است، بلکه اراده لازم برای استفاده از آن را برای مقابله با ایران دارد.

برای این دولت بسیار دیر است که اعتبار بر باد رفته خود را برای متحدانش در خاورمیانه بازسازی کند. حتی اگر این دولت بتواند به آنها مجدداً اطمینان بدهد که توان مواجهه با ایران را دارد، آنها با شک و تردید به این مسأله می‌نگرند. همان گونه که ملک عبدالله، پادشاه اردن، به جفری گلدبرگ خبرنگار گفت: «فکر می‌کنم من بیشتر از اوباما به قدرت آمریکا باور دارم».^{۶۴}

تا زمانی که دولت جدید در کاخ سفید جا بیوفتد و سیاست‌های آن بطور کامل شکل بگیرد، تمرکز واشنگتن باید بر افزایش توانایی‌های شرکای منطقه‌ای و ارتقای تعاملات آنها با یکدیگر و با ایالات متحده باشد تا بتوانند به‌طور دسته‌جمعی از خود در برابر تهدیدات ایران دفاع کنند.

اسرائیل که با تهدیدات پرشماری از سوی ایران مواجه است، در حال مذاکره برای تمدید ده ساله تفاهم‌نامه دوجانبه خود با آمریکا در زمینه کمک‌های نظامی است. واشنگتن باید این کمک را از میزان کنونی آن، یعنی ۳ میلیارد دلار در سال، فراتر ببرد تا به‌طور رضایت‌بخشی تهدیدات مضاعفی که اسرائیل از سمت ایران به خاطر توافق هسته‌ای و رفع تحریم‌ها با آنها مواجه است، جبران شود.

عمده متحدان عربی که در معرض تهدید ایران قرار دارند، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس هستند که در سال ۱۹۸۱ برای مهار ایران تأسیس شد. واشنگتن باید توانایی‌های دفاعی خود را به ویژه در زمینه دفاع موشکی، نیروهای زیردریایی، نیروهای دریایی، اطلاعاتی، دیدبانی و شناسایی افزایش دهد. پنتاگون باید برنامه‌ریزی و تمرین‌های مشترک را گسترش داده و نهادینه کند تا استراتژی مشترکی را برای بازدارندگی و دفاع در مقابل تجاوزات ایران ایجاد کند. باید تلاش‌های زیادی جهت هماهنگ نمودن تدارکات دفاعی برای ارتقای قابلیت همکاری و دفاع جمعی انجام شود.

همکاری راهبردی میان ایالات متحده و شورای همکاری خلیج فارس که در مه ۲۰۱۵ اعلام شد، باید اردن و مصر را نیز دربر بگیرد. واشنگتن باید به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات دو جانبه و جمعی را در مورد فعالیت‌های نظامی، تروریستی و نیروهای متحد ایران در منطقه گسترش دهد. واشنگتن همچنین باید تلاش‌های منطقه‌ای را برای مهار و تضعیف نفوذ ایران هماهنگ کند. کمک‌های فنی ایالات متحده در مبارزه با تهدید سایبری ایران باید به بسیاری از کشورهای دیگر نیز عرضه شود که شبکه‌های رایانه‌ای آنها توسط ایران مورد هدف قرار گرفته است. به علاوه، واشنگتن باید برقراری روابط حسنه میان اسرائیل و شورای همکاری خلیج فارس را تشویق کند که همکاری استراتژیک بیشتری را بر علیه ایران تسهیل می‌کند.

دفاع موشکی را تقویت نماید. ایالات متحده باید به اسرائیل و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس کمک کند دفاع موشکی‌شان را در مقابل موشک‌های بالستیک و کروز ایران ارتقا دهند. اسرائیل که در حال حاضر از یکی از مؤثرترین

64. Jeffrey Goldberg, "The Obama Doctrine," The Atlantic, April 2016, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2016/04/the-obamadocctrine/471525/> (accessed April 26, 2016).

توانایی‌های دفاع موشکی برخوردار است، می‌تواند به بهترین شکل از طریق بسته کمک‌های گسترده مندرج در تفاهم‌نامه دوجانبه ده ساله، مورد حمایت واقع شود، همچنین این حمایت‌ها می‌تواند با گشت‌های دریایی کشتی‌های نیروی دریایی ایالات متحده مجهز به دفاع ضد موشکی تکمیل شود. کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در وضعیت پایین‌تری قرار دارند و نیازمند کمک‌های گسترده‌تری هستند.

همه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به جز عمان، مجهز به سامانه‌های دفاع موشکی پاتریوت هستند، اما هماهنگی اندکی میان آنها وجود دارد. پنتاگون باید به آنها کمک کند سامانه‌های دفاع موشکی جداگانه خود را به یک سامانه منطقه‌ای چندلایه با قابلیت هشدار مشترک ارتقا بدهند.

• تحریم‌های بیشتری به دلیل تروریسم، آزمایش موشک‌های بالستیک و نقض حقوق بشر بر ایران

اعمال نماید. کنگره نیروی پیش‌برنده نظام تحریم‌ها بود که ایران را مجبور کرد تا سر میز مذاکره بر سر مسأله هسته‌ای بنشیند. برخی از این تحریم‌ها با مخالفت دولت اوپاما وضع شد اما در نهایت مورد پذیرش دولت نیز قرار گرفت و به آنها اعتبار داده شد. برجام، تحریم‌های هسته‌ای را لغو کرد، اما تحریم‌های غیرهسته‌ای از قبیل تروریسم، موشک‌های بالستیک و نقض حقوق بشر سر جای خود باقی ماندند. کنگره باید نقش پیش‌برنده خود را برای تحریم در این زمینه‌ها تکرار کند.

اگرچه دولت اوپاما به دنبال دلجویی از ایران به واسطه رفع تحریم‌های بیشتری از آنچه که در برجام قید شده بود، برآمد، کنگره باید این مسأله را روشن کند که تهران تا زمانی که از تروریسم و برنامه موشکی غیرقانونی دفاع می‌کند، لغو تحریم‌های بیشتر در کار نخواهد بود. رایس به درستی هشدار داده است «کشورهایی که به دنبال جذب سرمایه‌گذاری بین‌المللی هستند، نباید تروریست‌ها را تأمین مالی کنند و در عین حال تولید وسایل لازم برای تسلیحات هسته‌ای را شتاب نبخشند».⁶⁵

موشک‌های بالستیک نگرانی مهمی هستند، زیرا آنها سرانجام می‌توانند سلاح هسته‌ای ایران را حمل کنند و ایالات متحده و متحدانش خاصاً خود را در برابر تهدید موشکی آسیب‌پذیر احساس می‌کنند. واشنگتن باید اقدامات جدی‌تری نسبت به تحریم‌های کم‌اثری که در ماه ژانویه بر افراد و شرکت‌های ایرانی وضع شد، انجام دهد. ایالات متحده باید سازمان‌هایی را که دست‌اندرکار برنامه موشک‌های بالستیک ایران هستند، به ویژه سپاه پاسداران و نیز بخش‌هایی از اقتصاد ایران که نقش مؤثری در توسعه موشک‌های بالستیک دارند، از قبیل متالوژی، شیمیایی، ساخت و ساز، الکترونیک، مخابرات و علوم رایانه را هدف قرار دهد.⁶⁶ همچنین باید تحریم‌های جدیدی را بر علیه شرکت‌های خارجی وضع کند که به ایران در ارتقای توانایی‌های موشکی بالستیک خود کمک می‌کنند.

65. Ed Royce, "The United States Must Not Aid and Abet Iranian Money Laundering," The Washington Post, April 5, 2016, https://www.washingtonpost.com/opinions/the-united-states-must-not-aid-and-abet-iranian-money-laundering/2016/04/05/b63ba12efa9d-11e5-886f-a037dba38301_story.html (accessed April 26, 2016).

66. Saeed Ghasseminejad, "Iran's Ballistic Missile Program and Economic Sanctions," Foundation for Defense of Democracies Research Memo, March 17, 2016, <http://www.defenddemocracy.org/media-hit/saeed-ghasseminejad-irans-ballistic-missile-program-and-economic-sanctions/> (accessed April 26, 2016).

سپاه پاسداران نیز باید به‌عنوان یک سازمان تروریستی خارجی، به دلیل نقش آن در حمایت از گروه‌های تروریستی و هدایت حملات تروریستی، به رسمیت شناخته شود. ایالات متحده و متحدانش نیز باید شرکت‌های صوری^{۶۷} سپاه پاسداران و همچنین شرکت‌های خارجی را که با آنها تجارت می‌کنند را شناسایی و تحریم کنند.

هدف از این تحریم‌ها، مجبور ساختن تهران به پرداخت هزینه‌ای است که روزبه‌روز به دلیل اقدامات سپاه پاسداران افزایش می‌یابد. قیمت آنچه که سپاه پاسداران در منطقه انجام می‌دهد، باید روشن و در عین حال بسیار بالا باشد. جناح عمل‌گرا در تهران تقویت نخواهد شد، اگر اجازه دهیم سپاه در مورد اقداماتش و به‌ویژه کشتن افراد -یا اقدام به کشتن در قضیه سفیر عربستان سعودی در واشنگتن- قسر در برود.

• **تضعیف متحدان ایران.** علاوه بر مجازات تهران به دلیل سیاست‌های خصمانه‌اش، آمریکا و هم‌پیمانانش باید متحدان ایران به‌ویژه حزب‌الله را که ابزار ایران در عملیات‌های تروریستی و دخالت‌های آن در لبنان، سوریه و عراق محسوب می‌شود، مجازات نمایند. در اوایل سال جاری، شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عرب، حزب الله را به‌عنوان گروهی تروریستی به رسمیت شناختند. اما اتحادیه اروپا کماکان شاخه نظامی این سازمان را تحریم نموده است، و این ادعای مضحک و غیرمنطقی را مطرح می‌کنند که رهبران سیاسی حزب الله از عملیات‌های تروریستی این سازمان بی‌خبرند یا توان متوقف کردن آن را ندارند. ایالات متحده باید با همکاری عربستان سعودی به اتحادیه اروپا فشار بیاورد که کل حزب‌الله را تحریم کند. واشنگتن همچنین باید تلاش‌های جهانی را برای توقف فعالیت‌های غیرقانونی و مجرمانه حزب‌الله، قاچاق مواد مخدر و ایجاد سازمان‌های صوری هماهنگ کند.

واشنگتن باید فشار بر بشار اسد را افزایش دهد تا آن را ساقط کند. تا زمانی که او بر مسند قدرت باقی باشد، داعش قادر خواهد بود خود را به‌عنوان قهرمان عرب‌های سنی، که مدت‌ها تحت آزار و اذیت رژیم اقلیت علوی بوده‌اند، مطرح کند. قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، ممنوعیت صادرات تسلیحات به ایران را ظرف پنج سال از روز اجرای برجام لغو می‌کند. واشنگتن باید از تمامی قدرت خود برای توقف ارسال محموله‌های تسلیحاتی ایران به حزب‌الله، حماس، جهاد اسلامی فلسطین و شورشیان حوثی استفاده کند.

میراثی خطرناک

توافق هسته‌ای در دولت اوباما، حاصل پیروزی امید غیرواقعی بر تجربیات دشوار به‌دست آمده، بود. این دولت امیدوار بود که در میان تلی از خاکستر سیاست‌های فاجعه‌بارش در خاورمیانه، یک میراث مثبت از خود به‌جای بگذارد. در اصل، توافق هسته‌ای توافقی لرزان با حکومتی است که جز صدور انقلاب و حفظ خود بر مسند قدرت، هیچ اصلی ندارد. همانند قرارداد نافرجام دولت کلینتون با کره شمالی و یا توافق دولت اوباما برای امحای تسلیحات شیمیایی سوریه در سال ۲۰۱۳، بعید است این توافق نیز به فرجامی برسد.

کاخ سفید، در جریان جلب محبت ایران برای توافق هسته‌ای، متحدان سنتی خود را رها کرد بدون آنکه ساختار امنیتی قابل‌اتکای در این منطقه برای مهار و کاهش نفوذ ایران ایجاد کند. این برعهده دولت جدید است که از این میراث شوم خاورمیانه بکاهد. اما کنگره می‌تواند در این میان نقش مؤثری در متقاعد کردن تهران و متحدان آمریکا ایفا کند که راه ایران برای سلطه بر منطقه بسته است. واشنگتن باید هزینه‌های روشن و مشخص سیاست‌های خصمانه ایران را به این کشور بقبولاند، در غیر این صورت رفتار این نظام تغییری نخواهد کرد.

Report Code : 97-37

The Dangerous Regional Implications of the Iran Nuclear Agreement

The Heritage Foundation

James Phillip

**Translated By
Presidential Center for Strategic Studies
2018**